БЕЛАРУСКАЯ МАЛАДЗЕЖНАЯ ГАЗЕТА

ЧЫРВОНАЯ ЧЗ ЗМЕНА

15 лістапада 1994 г.
Аўторак
№ 122(13839)
Кошт у розніцу 40 рублёў
Выдавецца з 1921 года

У НУМАРЫ:

Малюнак В. КЛІМЕНКІ.

Фота Сяргея ХАЛАДЗІЛІНА.

Кур'ер "ЧЗ"

НАС ЧАКАЕ "РЫСАВЫ РАЙ"

Беларуска–кітайскія адносіны напярэдадні маючага адбыцца візіту прэзідэнта рэспублікі Аляксандра Лукашэнкі ў Кітай, здаецца, прыкметна актывізуюцца.

Як паведамілі ў пасольстве КНР у Мінску, да канца года ў Кітаі пабываюць прадстаўнікі парламенцкіх камісій па дзяржаўнаму будаўніцтву, міжнародных справах і знешнеэканамічных сувязях, а таксама дэлегацыя рэспубліканскай пракуратуры. У сваю чаргу ў Беларусь прыедзе дэлегацыя галоўнага ўпраўлення падаткаў Кітая. Яна правядзе перагаворы з адпаведнымі ведамствамі Беларусі. У ходзе гэтага візіту будзе ісці падрыхтоўка да падпісання сумеснага беларуска-кітайскага пагаднення аб абароне інвестыцый.

ПАСТАНОВА КАБІНЕТА МІНІСТРАЎ

У мэтах матэрыяльнай падтрымкі асобных катэгорый пенсіянераў Кабінет Міністраў Рэспублікі Беларусь павялічыў з 1 снежня 1994 года размер штомесячнай грашовай кампенсацыі.

Яна ўстаноўлена пастановай Кабінета Міністраў Рэспублікі Беларусь ад 10 жніўня 1994 года № 3 "Аб мерах па аказанню фінансавай падтрымкі асобным катэгорыям грамадзян" для непрацуючых пенсіянераў, а таксама пенсіянераў, якія працуюць у калгасах, саўгасах і іншых сельскагаспадарчых прадпрыемствах, з 8500 да 20000 рублёў.

БЕЛІНФАРМ.

ВАЖКІ ПАДАРУНАК

атрымалі гаспадаркі Гомельскай і Мінскай абласцей ад Асіповіцкай дывізіі.

Вайскоўцы перадалі хлебаробам 70 аўтамабіляў, якія будуць выкарыстоўвацца на сельскагаспадарчых работах.

Іван СЦЯПУРА.

УСІМ БЫ ТАКІХ ПАРТНЁРАЎ

Добрыя сувязі ўсталяваліся паміж Аршанскім механіка–тэхналагічным тэхнікумам і Ашчадным банкам Беларусі.

Навучальная ўстанова рыхтуе кадры для банкаў, а банкіры аказваюць дапамогу ў арганізацыі навучальнага працэсу, працаўладкоўваюць выпускнікоў.

Асабліва адчувальную дапамогу банк аказаў тэхнікуму сёлета: выдзеліў 500 мільёнаў рублёў для рамонту і набыцця вылічальнай тэхнікі.

Ісак КОГАН.

АНШЛАГ ДЛЯ ХОРУ

У Віцебскім акадэмічным тэатры імя Якуба Коласа прайшоў канцэрт аб'яднанага беларуска–германскага хору.

Госці з горада Вецлара разам з нашымі маладымі харыстамі выканалі літургію святога Іаана Златавуста. Канцэрт прайшоў пры аншлагу.

Уладзімір МІХНО.

ВЫРАТАВАНАЯ ПРЫГАЖОСЦЬ

З асабістай калекцыі арганізаваў у гарадской бібліятэцы імя Валянціна Таўлая выставу "Скарбы Дрэздэнскай галерэі" жыхар Баранавіч А.Берзан.

Гэта рэпрадукцыі карцін, якія выратавалі ў 1945 годзе савецкія войскі.

Міхась МАЛІНОЎСКІ.

БЕЛАРУШЧЫНА Ў КРЫМЕ

Больш за 24 тысячы чалавек наведалі фотавыстаўку "Беларусь", якая адкрылася ў этнаграфічным музеі Крыма. Наведвальнікі змаглі пазнаёміцца тут з новым раздзелам пра быт і традыцыі народаў Беларусі. Актыўны ўдзел у яго арганізацыі прынялі члены Беларускага культурна–асветнага таварыства Крыма, якое дзейнічае больш за тры гады.

Сваёй мэтай таварыства ставіць культурна-асветную работу, прапаганду культуры, быту, літаратуры і творчасці народа Беларусі. Дэлегацыя таварыства прымала актыўны ўдзел у фестывалі беларускай культуры ў Ялце, актывісты правялі з удзелам вучоных шэраг цікавых свят, прысвечаных творчасці Янкі Купалы, Якуба Коласа, Максіма Багдановіча, а таксама па кнізе "Вянок Васільковы" беларускага паэта М.Казакова, які жыве ў Крыме.

Рэспубліканскім фондам культуры ўстаноўлена прэмія імя М.Багдановіча. Яе саіскальнікам за прапаганду народнай творчасці Беларусі стаў беларускі фальклорны ансамбль "Світанак" з сяла Мар'янаўка Краснагвардзейскага раёна.

ПАКЕТ АД САДЫСТА

Брастаўчанін, які знайшоў на вуліцы пакет, ледзь не звар'яцеў.

У коўдры ляжаў расчлянены труп жанчыны. Невядомы пакуль вылюдак-садыст адрэзаў ахвяры галаву, кісці рук і стопы... Распораты жывот, вынуты ўнутраныя органы...

БЕЛІНФАРМ.

ЭХ, СУСЕДЗІ...

Дзесяць дзён без перапынку працаваў тэлевізар і гарэў газ у адной з маладзечанскіх кватэр. Гаспадыня раптоўна памерла, а суседзі не пацікавіліся яе лёсам.

Міліцыянерам, якія ў рэшце рэшт узламалі дзверы, жыхары змаглі паведаміць толькі, што былую суседку звалі Ганнай.

Мікола КАПЫЛОВІЧ.

СПОРТ

У Мінскім Палацы спорту завяршыўся паўфінал розыгрышу Кубка еўрапейскіх чэмпіёнаў па хакею з шайбай.

У спаборніцтвах разам з камандай "Цівалі" (Мінск) прынялі ўдзел хакеісты са Славакіі, Вялікабрытаніі, Аўстрыі. Мінскія хакеісты прайшлі гэты турнір без паражэнняў і ў апошнім матчы з камандай "Дукла" са Славакіі сыгралі ўнічыю (1:1), стаўшы пераможцамі і заваяваўшы права выступіць у фінале, які адбудзецца ў снежні ў Хельсінкі.

Фота Генадзя СЯМЕНАВА.

Курсы валют на 14 лістапада:

	Даляр ЗША		Ням. марка	
	Скупка	Продаж	Скупка	Продаж
"Комплекс"	6784	6990	4409	4578
"Прыор"	6850	7000	4440	4580
"Алімп"	6860	7040	4455	4611тт

ЭКАНОМІКА

У інтарэсах рынку

Ад гэтага нікуды не падзенешся, бо наша грамадства, выхаванае ў духу сацыялістычных каштоўнасцей, яшчэ доўга будзе з непрыязнасцю адносіцца да прыватнай уласнасці, да прадпрымальніцкай і камерцыйнай дзейнасці, да таго, што мы – суверэнная дзяржава, а не састаўная частка Савецкага Саюза.

То з адной, то з другой палітычнай групоўкі так званага левага крыла, ды і да апошняга часу ад некаторых дэпутатаў Вярхоўнага Савета, раздаецца пытанне: трэба, маўляў, канчаткова высветліць, якое грамадства – сацыялістычнае або капіталістычнае – мы будуем? Да многіх па-ранейшаму не даходзіць, што такое дэмакратычная сацыяльная дзяржава, арыентаваная на рыначную эканоміку. І калі такога не разумеюць дэпутаты, што галасавалі за новую Канстытуцыю, прымалі законы аб прыватызацыі і прыватнай уласнасці, то гэта, па-мойму, самы казусны і самы недарэчны парадокс. Адно суцяшэнне, што век падобных нардэпаў разам з адпаведным і непрадказальным парламентам будзе кароткім.

Тым не менш, нягледзячы, што дзяржава ўзяла курс на развіццё рыначных адносін, гэта неакрэсленае пытанне – што мы будуем? – выклікала ў вялікай частцы нашага насельніцтва негатыўныя адносіны да тых, хто сапраўды ўспрыняў і ўзяў новы курс. Маю на ўвазе дзелавыя колы Беларусі, тых жа прадпрымальнікаў, камерсантаў, бізнесменаў, якіх абывацель, і часта абывацель палітычны, называе спекулянтамі і ніяк інакш.

Няма чаго граху таіць. Сярод вышэй названай браціі нямала і такіх. Бо ў звычайнага грамадзяніна аб прадпрымальніцтве вельмі павярхоўнае і чыста вонкавае ўражанне, зарыентаванае на кіёскі з амерыканскімі цыгарэтамі ды "снікерсамі". Пра сапраўдных прадпрымальнікаў-вытворцаў, якія займаюцца выпускам прадукцыі, змаглі добра паставіць сваю справу, звычайна мала хто ведае.

Па прыклады хадзіць далёка не трэба. Усіх гаспадынь прываблівае сваёй зручнасцю пральная машына "Малютка", якая добра вядома не толькі ў Віцебскай вобласці ці Беларусі. Але мала хто здагадваецца, што яе выпускам займаецца не дзяржаўнае прадпрыемства, а прадпрымальніцкае акцыянернае таварыства "Элцік". Выпускае яно і выдатныя кухонныя гарнітуры, мае ўласную хлебапякарню па выпечцы французскіх батонаў пад адным дахам з магазінам "Гарачы хлеб". На жаль, адзіным у горадзе магазіне, дзе можна набыць такую якасную і адносна танную, у параўнанні з чэрствымі ячменнымі батонамі, прадукцыю.

Можна яшчэ многае залічваць на рахунак "Элціка", але той факт, што за апошні месяц ён выпусціў тавараў народнага спажывання больш чым на 600 мільёнаў новых дэнамінацыйных рублёў, гаворыць сам за сябе.

"Элцік", зразумела, не адзіная прадпрымальніцкая структура ў вобласці, што займаецца вытворчасцю. Такіх прадпрыемстваў набярэцца некалькі дзесяткаў, і ўсе яны скіраваны на забеспячэнне рынку патрэбнымі і якаснымі таварамі. Але ва ўмовах агульнага заняпаду ўдушэння падаткамі прадпрымальніцкім структурам усе цяжэй і цяжэй развівацца. Апошнім часам дзелавых людзей горада і вобласці ўсё больш хвалюе няпэўнае стаўленне да іх дзейнасці і першага прэзідэнта Беларусі.

Калі ён сапраўды падаткаабкладаннем ставіць заслону спекуляцыйным гандлёва-закупачным прадпрыемствам, то гэта добра. Як добра і тое, што ён збіраецца падтрымаць прыватнікаў-вытворцаў. У гэтым "добра" якраз і ўзнікаюць многія сумненні. Прадпрымальнікі занепакоены: як можна выпускаць прадукцыю без закупкі сыравіны? Той жа "Элцік" вядзе будаўніцтва аб'ектаў. Карысна і добра. А вось з продажам яму як недзяржаўнай структуры цэменту складана. Бо гэта ўжо як быццам гандлёва-закупачная дзейнасць з нейкай вышэйшай шкалой падаткаў.

Гэтыя і многія іншага плана пытанні, што тармозяць развіццё прадпрымальніцкай справы, падштурхнула дзелавых людзей Віцебска да стварэння Асацыяцыі недзяржаўных прадпрыемстваў прадпрымальнікаў. Мэта аб'яднання – наладзіць цесныя кантакты паміж недзяржаўнымі структурамі горада і вобласці для вырашэння агульных задач па развіццю вытворчасці, па паляпшэнню інфармацыйнай планавай прасторы. Адразу ж быў створаны кіруючы орган – савет, які ўзначаліў генеральны дырэктар акцыянернага таварыства "Элцік" Барыс Ісакавіч Фрэйдман ды яшчэ 6 чалавек. Членам новаўтворанага савета стала і дырэктар акцыянернай страхавой кампаніі "Ніва" Алена Зуфараўна Гнацюк.

– Нам патрэбны нармальныя заканатворцы, якія б адстойвалі інтарэсы рыначнай эканомікі, інтарэсы тых, хто працуе на яе ўмацаванне, – сказала на апошнім пасяджэнні савета Асацыяцыі прадпрымальнікаў вобласці дырэктар страхавой кампаніі "Ніва" А.Гнацюк. – Таму ў выбары новага дэмакратычнага парламента мы зацікаўлены яшчэ больш, чым у выбары прэзідэнта. У нас ёсць дастойныя людзі, якія маглі б быць прадстаўлены ў Вярхоўным Савеце, але многія баяцца пакінуць сваю справу. Таму мы вырашылі звярнуцца да блоку дэмакратычных партый Віцебшчыны, як найбольш блізкіх нам па сваіх праграмных эканамічных устаноўках.

Можа няма нагоды гаварыць яшчэ раз, але дэмакратычны блок на Віцебшчыне той жа, што і ва ўсёй рэспубліцы. Таму і зразумела, што на апошнім савеце Асацыяцыі прадпрымальнікаў прысутнічалі кіраўнікі гарадскіх арганізацый ад БНФ, БСДГ, беларускай партыі "Згода", АДПБ, беларускай хрысціянска-дэмакратычнай злучанасці.

Пытанне і для прадпрымальнікаў, і для палітыкаў было адзіным: падрыхтоўка да будучых выбараў праз вылучэнне найбольш прымальных кандыдатур, менавіта тых, хто ў аднолькавай ступені будзе адстойваць незалежнасць Беларусі, яе культуру і мову, эканамічнае развіццё пры нармальных рыначных стасунках, пры спрыяльным актыўным развіцці малога і сярэдняга бізнесу. І, зразумела, сацыяльнай абароне насельніцтва.

Палітыкі і прадпрымальнікі Віцебшчыны вырашылі падтрымліваць адзін аднаго, узаемаўзгадняць і каардынаваць свае дзеянні, выпрацоўваць агульную канцэпцыю ў вылучэнні і падрыхтоўцы будучых кандыдатаў для будучага парламента.

Яўгенія ВІЦЬБА.

ПАДПІСКА-95

ПАЛІТЫКА Ў СТЫЛІ "РОК"

Працягваецца падпіска на "Чырвоную змену" на першую палову 1995 года. Апошнім часам тыраж нашай газеты стабільна павялічваецца. Хутчэй за ўсё, таму паспрыялі і публікацыі, падрыхтаваныя да друку аддзелам палітыкі. Не сакрэт, беларускае грамадства палітызавалася. Мы не сталі выключэннем — падобныя працэсы адбываюцца ва ўсіх рэспубліках Садружнасці. Людзі добра ўсведамляюць, што варункі жыцця ў вызначальнай ступені залежаць ад таго, каго імклівыя падзеі ўзнеслі на палітычны Алімп. Завяршылася саюзная перабудова, пасля яе засталося больш пытанняў, чым адказаў на выклік гісторыі. Чым стала для нас Белавежжа, якія шляхі можна лічыць аптымальнымі пасля разбурэння імперыі? На шэраг пытанняў, звязаных з гэтай праблематыкай, мы шукалі адказы на старонках выдання. Мабыць, знаходзілі. Сапраўды, палітыка ў стылі "рок" (так называўся адзін з артыкулаў, прысвечаных першым крокам А.Лукашэнкі у якасці прэзідэнта) — адметная з'ява рэчаіснасці. Мы імкнуліся і імкнёмся адлюстроўваць і аналізаваць іх у адпаведнай стылістыцы. Былі заўважаны чытачамі і іншыя праблемна-аналітычныя артыкулы. Асаблівая цікавасць да палітыкі ўвогуле і, у прыватнасці, да палітыкі ў асобах узрасла пад час выбарчай прэзідэнцкай кампаніі. Безумоўна, не паменшылася яна і сёння. Адзначым, што напал выбарчых страсцей не паўплываў на прынцыповую пазіцыю газеты: асвятляць палітычныя працэсы аб'ектыўна, на падставе канкрэтыкі і логікі развіцця сітуацыі. Перагарнуўшы нумары "ЧЗ" за летнія і восеньскія месяцы, у прэваліраванні менавіта такога падыходу няцяжка пераканацца. Яшчэ ў сярэдзіне шляху да прэзідэнцтва мы, па сутнасці, прадказвалі зыход барацьбы. У адрозненне ад шэрагу ангажыраваных выданняў "ЧЗ" не прыйшлося прыстасоўвацца да "новай улады", не прыйшлося "чырванець". І надалей мы будзем кіравацца толькі прынцыпамі аб'ектывізму. Пры падрыхтоўцы матэрыялаў да друку, як і раней, мы імкнёмся пазбягаць "цэнзурнага" ўмяшання, ствараючы ў газеце шматполюсную палітру думак і меркаванняў. Запрашаем да супрацоўніцтва палітыкаў і парламентарыяў, палітолагаў і навукоўцаў. Знойдзецца месца і для допісаў чытачоў.

Якаў ЯСЭПКІН, рэдактар аддзела палітыкі.

Нагадаем: кошт падпіскі на "Чырвоную змену" на паўгоддзе – 6 тысяч рублёў. Індэкс 63129.

Ф. СП-1

Міністэрства сувязі і інфарматыкі Рэспублікі Беларусь

АБАНЕМЕНТ на газету **63129** (індэкс выдання)

ЧЫРВОНАЯ ЗМЕНА Колькасць камплектаў

на 199 . год па месяцах

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12

Куды (паштовы індэкс) (адрас)

Каму (прозвішча, ініцыялы)

ПВ | месца | літар

ДАСТАВАЧНАЯ КАРТКА на газету **63129** (індэкс выдання)

ЧЫРВОНАЯ ЗМЕНА

Кошт	падпіскі	______рублёў.	Колькасць камплектаў	
	пераадрасоўкі	______рублёў.		

на 1994 год па месяцах

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12

Куды (паштовы індэкс) (адрас)

Каму (прозвішча, ініцыялы)

ДЗЕВЯТАЕ НЕБА

"Уорлднэт" — "Суперчэннэл" — "Еўраньюс" — "TV-5"

Дзяжурныя па выпуску перакладчык Ларыса ДУДАРУК, Людміла КАХАВЕЦ, рэдактар Наталля ВАЛАКІДА.

ГЕРМАНІЯ БЕЗ "ЧОРНЫХ ПЛЯМ"

У Германіі працягваюцца святкаванні, прысвечаныя 5–годдзю падзення Берлінскай сцяны.

Немцы ўшанавалі таксама памяць загінуўшых яўрэяў. 10 лістапада 1938 года Гітлер выдаў указ аб яўрэйскіх арыштах. Да мемарыяльнага месца ўскладзены вянкі і кветкі. У выступленнях немцаў было падкрэслена, што Германія не дапусціць больш такіх "чорных плям" у сваёй гісторыі.

ФРАНЦЫЯ СУПРАЦЬ УМЯШАННЯ

Прэм'ер–міністр Францыі сустрэўся з генеральным сакратаром НАТО.

Цэнтральным пытаннем сустрэчы стала абмеркаванне абстаноўкі ў Босніі. Францыя асуджае палітыку ЗША ў адносінах да былой Югаславіі і выступае супраць умяшання амерыканскіх войск у грамадзянскую вайну.

ДАГАВОР "ЗАПРАЦАВАЎ"

Кароль Іарданіі Садам Хусейн упершыню наведаў з афіцыйным візітам Ізраіль.

Хусейн сустрэўся з прэм'ер-міністрам Ізраіля Іцхакам Рабінам. На сустрэчы лідэры дзяржаў абмеркавалі нядаўна падпісаны мірны дагавор паміж сваімі краінамі.

АФРЫКА "ЎЗБРОЙВАЕЦЦА" МІРАТВОРЧЫМІ СІЛАМІ

У Францыі завяршылася сустрэча Франсуа Мітэрана з кіраўнікамі 34 афрыканскіх дзяржаў.

На ёй было прынята рашэнне аб стварэнні ўласных міратворчых сіл па ўрэгуляванню канфліктаў на Афрыканскім кантыненце. Францыя паабяцала афрыканскім дзяржавам сваю падтрымку ў гэтай справе.

ПАВЕДАМЛЕННІ, АТРЫМАНЫЯ ПА КАНАЛАХ СПАДАРОЖНІКАВАЙ СУВЯЗІ "ЧЫРВОНАЙ ЗМЕНЫ"

БІЗНЕС-КЛАС

КАНГРЭС ПА ПЫТАННЯХ ЭНЕРГІІ

У сталічным Міжнародным адукацыйным цэнтры прайшоў Міжнародны кангрэс з удзелам прадстаўнікоў навуковых колаў Расіі, Германіі, Швецыі, Украіны, Даніі і нашай рэспублікі пад назвай "Тыдзень энергетычнай палітыкі. Магчымасці нетрадыцыйных узнаўляемых вытокаў энергіі на Усходзе і Захадзе." Абмяркоўваліся пытанні, звязаныя з сённяшнім днём энергетыкі і ейным уздзеяннем на экалагічную сітуацыю.

Уладзімір СТАРАСЦЕНКА.

ПАВЯЛІЧАНЫ ПРАЦЭНТНЫЯ СТАЎКІ

На мінулым тыдні Нацыянальны банк Рэспублікі Беларусь разаслаў камерцыйным банкам тэлеграму, у якой, у прыватнасці, гаворыцца: "У мэтах стымулявання беражэнняў фізічных і юрыдычных асоб у банках і абароны іх ад інфляцыі Нацыянальны банк, кіруючыся артыкулам 20 Закона аб Нацыянальным банку Рэспублікі Беларусь, усталёўвае мінімальную працэнтную стаўку па тэрміновых рублёвых дэпазітах юрыдычных і фізічных асоб у памеры 18 працэнтаў у месяц і абавязвае банкі забяспечыць штомесячныя налічэнні працэнтаў па ўсіх тэрміновых дэпазітах з правам атрымання іх укладчыкамі".

НАВУЧЫЦЦА ГАНДЛЯВАЦЬ

Вельмі патрэбная служба з'явілася не так даўно на Асіповіцкім заводзе аўтаагрэгатаў. Фірма выконвае ўсе мытныя працэдуры, звязаныя з адпраўкай гатовай прадукцыі прадпрыемства і атрыманнем самых розных матэрыялаў, паўфабрыкатаў з краін з блізкага і далёкага замежжа. І гэта не толькі Расія, Украіна, Прыбалтыка, а і Германія, Італія, Егіпет і г.д.

Фірма афармляе дакументацыю, займаецца заключэннем дагавораў, іншымі камерцыйнымі пытаннямі. Да таго ж праводзіць страхаванне грузаў, якія ідуць не толькі за межы Рэспублікі Беларусь, але і назад. І тут кліентаў нямала з розных арганізацый і прадпрыемстваў горада і раёна.

Іван СЦЯПУРА.

ПАС — палітыка-аналітычная служба

Чаму дэмакратычная апазіцыя прайграла выбары

Мінула сто дзён з дня прыняцця прысягі першым прэзідэнтам Рэспублікі Беларусь. Ажыццёўлены многія праграмы, зроблены канкрэтныя крокі па выпраўленню палітычнага і эканамічнага жыцця краіны. У той жа час палітыкі зноў і зноў аглядваюцца на выбары першага прэзідэнта, аналізуюць расклад палітычных сіл на той час, поспехі адных і няўдачы другіх.

Як адну са спроб такога аналізу свайго, замежнага бачання той сітуацыі вашай увазе мы прапануем перадрук артыкула з часопіса "Голас часу", які выходзіць у Пондане.

Калі вечарам 23 чэрвеня 1994 года я пазнаёміўся з вынікамі галасавання на выбарчым участку, дзе быў наглядальнікам ад БНФ, то вачам сваім не паверыў. У нас Пазьняк быў на другім месцы пасля Лукашэнкі, а стаўленік наменклатуры — Кебіч, як і камуніст Новікаў, ды іншыя кандыдаты, засталіся далёка ззаду, з вялікім адрывам ад Пазьняка па колькасці галасоў.

Пасля я даведаўся, што і па нашаму раёну ў цэлым вынік такі самы: за Лукашэнку — 42,5 працэнта, за Пазьняка — 23,7 працэнта, затое за Кебіча толькі 9,1 працэнта ад усёй колькасці прагаласаваўшых, за Шушкевіча — 8,6 працэнта, а за камуністычнага сакратара Новікава — толькі 2,1 працэнта. Такія вынікі мяне здзівілі, бо ўся прэса ды радыё прарочылі перамогу толькі Кебічу.

Але такія вынікі галасавання былі толькі па нашаму раёну. А вось па гораду Вілейка Пазьняк нават перамог: там ён атрымаў 31,6 працэнта галасоў, а Лукашэнка — толькі 31,3 працэнта, па гораду Маладзечна Пазьняк — 32,3 працэнта, Лукашэнка — 25,3 працэнта, Кебіч увогуле 4,1 працэнта галасоў, хаця ў цэлым па Маладзечанскаму раёну Пазьняк усё ж уступіў Лукашэнку. Але такія вынікі галасавання былі толькі па асобных гарадах і раёнах, а калі былі падведзены вынікі галасавання па ўсёй Беларусі, тады выявілася, што Пазьняк нават не на другім, а толькі на трэцім месцы. Ён па ўсёй Беларусі набраў толькі 12,8 працэнта галасоў, у той час, як кандыдат ад камуністычнай наменклатуры Кебіч — 17,3 працэнта, а Лукашэнка аж 44,8 працэнта галасоў. Праўда, калі б былы спікер парламента С.С.Шушкевіч не адабраў у Пазьняка амаль 10 працэнтаў, то на другім месцы быў бы Пазьняк, а не Кебіч, але гэта ўсё роўна не забяспечыла б перамогі Пазьняку ў другім туры выбараў, бо перавага Лукашэнкі была надта вялікая. У пятніцу, 24 чэрвеня, адразу пасля выбараў Пазьняк заявіў, што перамогу Лукашэнку забяспечыла "здрада" Шушкевіча.

Само слоўца "здрада" паказвае схільнасць лідэра апазіцыі да ацэнак былога, таталітарнага рэжыму, бо кожны мае права дзейнічаць па наказу свайго сумлення, сваіх меркаванняў. Але ж паводзіны былога спікера — дэмакрата С.С.Шушкевіча пад час абмеркавання пытання аб рэферэндуме сапраўды былі дзіўнымі. Як пісаў рэдактар газеты "Новая зямля" Анатоль Казловіч у нумары сваёй газеты за кастрычнік 1993 г.: "Шушкевіч мог бы кінуць убок за рэферэндум увесь свой моцны характар і ўсе свае спікерскія паўнамоцтвы, але не кінуў. Скарыўся парламенцкай большасці, якая метадам юрыдычнай казуістыкі Булахава адмяніла законнае патрабаванне народа. Чаму Шушкевіч зрабіў менавіта так? Адказ ведае толькі ён сам. Нам застаецца шкадаваць аб нявыкарыстаным шансе ды заўважаць: чаму?" (артыкул "Трохгаловы беларус скаціўся з горкі"). Карацей кажучы, спадар Шушкевіч меў магчымасць зрабіць так, што адбыўся б рэферэндум аб датэрміновым спыненні паўнамоцтваў парламента, які быў абраны яшчэ пры БССР, без кантролю грамадскіх сіл пры падліку галасоў, без альтэрнатывы іншых кандыдатаў там, дзе выбіраліся дэпутатамі сакратары абкамаў КПБ і дзеячы Цэнтральнага Камітэта КПБ.

Перавыбары парламента азначалі б і перавыбары парламентам урада, і тады спадару Шушкевічу не прыйшлося б звяртацца ў газеты з гнеўнымі словамі з нагоды закрыцця ўрадам Кебіча радыёстанцыі "Беларуская маладзёжная".

Алег Трусаў, старшыня БСДГ, якая зрабіла Шушкевіча сваім кандыдатам на пасаду прэзідэнта, сказаў пра яго наступнае: "Гэта вопытны палітык, высокага міжнароднага класа (???-А.Б.), які зрабіў для Беларусі ўсё немагчымае, таму што ніякай рэальнай улады ў яго не было... Тым не менш, калі Шушкевіч быў кіраўніком ВС, была прынята дзяржаўная сімволіка (цікава, ці яна была б прынята, калі б наменклатура не была настрашана падзеямі ў Маскве, дзе Ельцын атрымаў перамогу над рускай наменклатурай, утварыўшай ГКЧП?). А вось камуністычны ўрад Кебіча тады, карыстаючыся страхам наменклатуры, зняты не быў! — (А.Б.), быў прыняты цэлы шэраг дэмакратычных законаў, якія даюць магчымасць пачынаць рыначныя рэформы. І самае галоўнае, што Шушкевіч умее прызнаваць свае памылкі ў адрозненне ад іншых палітыкаў і робіць з іх вывады". ("Свободные новости" № 12 за 10.06.94 г. "Шушкевіч зрабіў немагчымае"). Але Алег Трусаў не адказаў на пытанне карэспандэнта "С. навостей", якое гучала так: "А ці не здарыцца так, што ў сваю чаргу ад вас адмовіцца Шушкевіч, калі дапусціць, што ён будзе абраны прэзідэнтам, як рабіў гэта не раз раней (на хвалі БНФ стаў дэпутатам, уваходзіў у дэмакратычны клуб, гаварыў, што трэба забараніць кампартыю, а потым "прыкладаў руку", каб яе аднавіць і г.д.)".

Крытыкуючы Шушкевіча-палітыка, аўтар бясспрэчна паважае Шушкевіча як чалавека сумленнага, інтэлігентнага, які мог з вялікай карысцю і добрым іміджам прадстаўляць Рэспубліку Беларусь перад кіраўнікамі замежжа.

Але Шушкевіч сам сябе ізаляваў ад усіх палітычных рухаў і партый, застаўся адзінокім, а без падтрымкі мас народу — палітык нішто. Зрэшты, калі б Шушкевіч быў сапраўды вопытным палітыкам, Лукашэнка не адабраў бы ў яго магчымасцей быць сапраўдным барацьбітом з мафіяй. Бо Шушкевіч першым рабіў незнарок даклад аб карупцыі, але гэта было без душы, без эмоцый. А Лукашэнка з усім магчымым запалам пайшоў супраць казнакрадаў і выйграў не толькі ў барацьбе з Кебічам, але і прэзідэнцтва.

Але і лідэру БНФ, спадару Пазьняку, таксама не трэба было вылучаць сваю кандыдатуру на выбары прэзідэнта. Занадта вялікая была стаўка, каб рызыкаваць будучыняй Радзімы. Зянон Станіслававіч павінен быў улічваць тое, што супраць яго ўжо многа год наменклатура вядзе масіраваную прапаганду, і той, хто хадзіў па хатах, збіраючы подпісы за вылучэнне Пазьняка кандыдатам у прэзідэнты, пераканаўся на сваёй шкуры, як папрацавала прапаганда былога ЦК КПБ і наменклатурная прэса. Як толькі людзі пачулі, што ты прыйшоў па іх подпісы, каб Пазьняк стаў кандыдатам у прэзідэнты, так і пачыналася гаворка на павышаных танах: гэта ж фашыст, былы паліцай, ён хоча ваяваць з Расіяй за Смаленшчыну і Браншчыну, а нам вайна не патрэбна, тым больш з Расіяю ці Літвою за Вільню! І падпісантаў амаль што выштурхоўвалі з хаты. Ведаў пра гэта Пазьняк? Ведаў, бо пра гэта пісалі разумныя людзі задоўга да выбараў, яшчэ ў 1993 годзе.

...Вёсачка з пяці жылых хат. Газету прывозіць веласіпедам цётка Гуля. У газеце пра Пазьняка. Цётка Гуля прачытала загаловак, кажа з нянавісцю: "У-у, фашыст гэны!", і... плача. Я ведаю, чаму яна плача. Сорак дзевяць гадоў назад на яе вачах фашысты павесілі бацьку і маці. Я чакаю, пакуль яна вытрэ слёзы і прыйдзе ў сябе. Пытаюся: "Чаму вы так Пазьняка ненавідзіце? Чым ён насаліў вам?" Цётка Гуля не можа сказаць, чаму і чым. Як толькі ўбачыла ў газеце яго імя — з гэтага моманту не ў сабе.

У Беларусі надзвычай удала праведзены унікальны прапагандысцкі вопыт, сродкі масавай інфармацыі імем Пазьняка замбіравалі значную частку насельніцтва. Псіхалагічна трапна была выкарыстана святая нянавісць беларусаў да нямецкіх захопнікаў і, галоўным чынам, да іх мясцовых прыхвасняў, якія карысталіся нацыянальнай сімволікай (бел-чырвона-белы сцяг, Пагоня). ... БНФ — пад тым жа сцягам, што і паліцаі. Гэтага было дастаткова, каб у народнай свядомасці БНФ і яго кіраўнік занялі месца ворага.

Беларуская журналістыка ўзяла на сябе вялікі грэх. Імем Пазьняка яна абалваньвала народ у канцы васьмідзесятых, абалваньвае і зараз, адсякаючы народ ад мінулага і будучага, засяроджваючы мазгі чалавека выключна на каўбаснай звіліне, быццам бы забранай у чалавека дэмакратамі, БНФ і, вядома, Пазьняком.

Я лічу, што палітык, калі ён не дылетант, не меў права рызыкаваць дасягнутымі пераменамі толькі дзеля таго, каб увайсці ў гісторыю Беларусі ў якасці першага прэзідэнта рэспублікі. Таму я лічу, што ні Пазьняк, ні Шушкевіч не мелі права вылучаць свае кандыдатуры на пасаду першага прэзідэнта краіны. Бо была рызыка ўсё страціць, і гэты прагноз спраўдзіўся. Разумныя палітыкі падтрымалі б цэнтрыста. Альбо вылучылі б дастаткова вядомую на Беларусі кандыдатуру, супраць якой вялася агітацыя ўсімі сродкамі масавай інфармацыі Кебіча. Чалавека прынцыповага, сумленнага, у якога сэрца баліць за Беларусь і будучыню яе народа. Так што палітыкі недыпламаты запрапанавалі б спадару Багданкевічу не пасаду прэм'ер-міністра ў магчымым урадзе Шушкевіча, а вылучылі б яго кандыдатам на пасаду першага прэзідэнта Беларусі. І ніякіх іншых кандыдатур ад дэмакратычнай апазіцыі! Тады вынік выбараў мог быць трохі іншы, хаця далёка не ўсе ведалі аб супраціўленні Багданкевіча спробам пазбаўлення Беларусі суверэнітэту, бо ведалі аб спробах барацьбы з карупцыяй Аляксандра Рыгоравіча Лукашэнкі. Тут шмат дапамагла прэса Кебіча, які меў надзею, што Лукашэнка пад уздзеяннем розных імперскіх сабораў "Белая Русь" і НДБ Гайдукевіча аддасць галасы сваіх выбаршчыкаў Кебічу. Але Лукашэнка аказаўся амбіцыёзным і самалюбівым чалавекам, які не любіць, каб яму загадвалі, што рабіць. І гэта дапамагло выратаваць Беларусь ад пана Кебіча, якога ў свой час не спрабаваў нават скінуць спікер Вярхоўнага Савета Станіслаў Шушкевіч.

Спадар Шушкевіч вельмі дбаў аб "згодзе" з Кебічам, лічыў, што іх рознагалоссі ніхто не бачыць. А Аляксандр Рыгоравіч даў бой трухлявай структуры, створанай Кебічам, і выйграў усё.

Што чакае нашу Радзіму зараз, пасля выбараў прэзідэнта? Хочацца верыць, што наш першы прэзідэнт, сустракаючыся з кіраўнікамі сапраўды суверэнных краін, ацэніць вагу сапраўднай незалежнасці краіны і зразумее, што ў сваёй кватэры жыць лепш, чым у "общежитии", што лепш быць гаспадаром у сябе, чым наймітам ад суседа. Хочацца верыць у малады запал прэзідэнта. Хочацца мець надзею на маладыя і здаровыя амбіцыі прэзідэнта і яго "каманды", на іх самалюбства, не сумяшчальнае з паслуганствам.

Хочацца верыць... Хутка даведаемся, якая цана перадвыбарным абяцанням прэзідэнта, але хочацца верыць, што ён чалавек слова.

А апазіцыі трэба павучыцца хаця б у Расіі, да чаго прыводзяць амбіцыі кіраўнікоў рухаў і партый, якія не могуць аб'яднацца дзеля вышэйшай мэты.

Наперадзе выбары ў новы парламент. Гэта не тое, што выбіраць адзінага прэзідэнта на ўсю краіну, але з любых зараз трэба рабіць належныя вывады.

Аляксандр БАХАНЧЫК,
Нясвіжчына.
"Голас часу", Лондан.
(Друкуецца са скарачэннямі).

ФЕСТЫВАЛІ

"АРТ–СЕСІЯ"

Так называўся Міжнародны фестываль моладзі, які праходзіў у Гомелі і сабраў больш чым 270 удзельнікаў з абласных цэнтраў, Украіны, Шатландыі, Італіі, Францыі. На канцэртных пляцоўках Гомельскага дзяржаўнага універсітэта парадавалі талентамі не толькі госці, што паказалі сваё песеннае і танцавальнае майстэрства, але і гаспадары. У рамках фестывалю былі арганізаваны сустрэчы маладых жывапісцаў, рэзчыкаў па дрэве, скульптараў, прайшла выстаўка французскага фотамастака Даніэля Масакрые, выступілі рок-музыканты.

Фестываль быў арганізаваны культурным цэнтрам ГДУ і абласным камітэтам па справах моладзі.

Фота Сяргея ХАЛАДЗІЛІНА, БЕЛІНФАРМ.

КУР'ЕР "ЧЗ"

"INTERNET" выходзіць на сувязь

З мінулага месяца студэнты Беларускай політэхнічнай акадэміі наладзілі з вучнямі вышэйшай школы з горада Ватога (Паўночная Караліна) "перапіску" праз спадарожнікавую сістэму "INTERNET".

Спадарожнікавы клас акадэміі створаны супрацоўнікамі кафедры тэхнічнай фізікі і абсталяваны камп'ютэрнай тэхнікай з Беларусі, Нідэрландаў, Японіі і Карэі. З дапамогай спадарожнікавай сувязі амерыканскія вучні і беларускія студэнты пачалі абменьвацца звесткамі аб экалагічным становішчы ў сваіх краінах. Арганізатары запрашаюць далучыцца да свайго праекта як мага больш навучэнцаў школ і ВНУ, а ў будучым спадзяюцца наладзіць па спадарожнікавых каналах інфармацыйны абмен па самых розных пытаннях, якія цікавяць замежную і беларускую моладзь.

Наталля ВАЛАКІДА.

"Прапіска" для лесапарку

Яшчэ на адзін лесапарк у Мінску стала больш: новы зялёны масіў мае аднайменную назву з узводзімай тут станцыяй метро — "Ангарская".

Дарэчы, гэта не першая такая падзея для сталіцы рэспублікі сёлета. Так, на вуліцы Нававіленскай з'явіўся сквер, а ў Сцяпянцы — лесапарк. Завершана добраўпарадкаванне берагоў Свіслачы паміж вуліцамі Аранскай і Дзянісаўскай, азелянілі тэрыторыю, якая прылягае да спарткомплексу па праспекце Машэрава. На чарзе — зялёная зона па вуліцы Рафіева. А вось заканчэнне добраўпарадкавання левабярэжнай часткі Камсамольскага возера і лесапарку "Мядзведжына" перанесена з-за сезоннасці работ на больш позні тэрмін.

Падарожжа ў манастыр

У далёкае і цікавае падарожжа — у Жыровіцкі манастыр — адправілася на два дні група дзяцей–інвалідаў з Мінска.

Арганізавалі паездку беларускі дабрачынны фонд "Дзецям Чарнобыля" і Беларуская асацыяцыя дапамогі дзецям-інвалідам. Для роднага дома гэта сапраўдная падзея. Паколькі многія з іх перамяшчаюцца на калясках або з дапамогай мыліц. І, несумненна, падарожжа ў манастыр будзе для хворых дзяцей яркім сонцам у шэры восеньскі дзень.

БЕЛІНФАРМ.

ЗАМАЛЁЎКІ З НАТУРЫ

Травяны вецер

Адразу пасля вайны, у самую нішчымніцу, кінула, каб не апухнуць з голаду, нашую вёску мая сваячка Палашка. Завербавалася, куды вочы глядзяць, і завёз яе аргнабор аж у Карэлію. На лесапавал. Там нажыла сям'ю і рабіла ў леспрамгасе ажно да самай пенсіі. І вось толькі цяпер – праз сорак пяць гадоў – прыехала, нарэшце, на бацькаўшчыну.

Прыехала ў сваю родную вёску – ніхто не пазнае. І яна нікога таксама. Ні аднаго знаёмага чалавека. Сабакі – і тыя нейкія чужыя. Азіраецца цётка па баках, хвалюецца, напружваецца нешта ўспомніць, горасна ўздыхае, і слёзы самацёкам плывуць па яе шырокім твары, капаюць на грудзі.

Калі падышоў да яе, госця стаяла каля лаўкі сярод сваіх сяброўак дзяцінства.

– Ох, жанкі мілыя! – пляскае яна ў ладкі. – Як у вас добра! І ўсе разам жывяце на роднай зямліцы. А я, сарока, вунь куды заляцела. Там у мяне дом, унукі, карова, але душу сюды, на бацькаўшчыну, цягне. Тут усё мне роднае. Вунь і неба без хмурынкі, і вецер наш, травяны, з поплава. Чуеце? Чабарком пахне. І слоўцы ад вас родныя чую.

Яна глыбока ўздыхае, ловіць ротам, усімі грудзьмі духмяны вецер і, не выціраючы слёз, кажа:

– Вось паеду назад. Цяпер, відаць, назусім. Больш мы не ўбачымся. Нічагусенькі мне не трэба. Толькі дайце набраць зямелькі. Хоць жменьку, хоць дробку. Я ж па ёй бегала босаю, калі маленькай была. А цяпер і бацька, і маці пад ёю ляжаць. Павязу з сабою гэтую жменьку – пагладжу яе, памацаю, панюхаю. І зажуруся, што на чужой зямлі памру.

Мікола КАПЫЛОВІЧ.

Сто артыкулаў

ПАДЗВІНСКІЯ

□ Шаміль БЕКЦІНЕЕЎ, кандыдат гістарычных навук

На пэўным этапе эканамічнага і палітычнага развіцця дзяржавы ці якога-небудзь іншага дзяржаўнага ўтварэння ўзнікаюць умовы для сфарміравання мясцовай грашовай сістэмы. Дзяржавазнаўцы і эканамісты адзначаюць, што грашовая сістэма з'яўляецца адной з асноўных прыкмет суверэннасці (незалежнасці) дзяржавы. Прыкладам можа служыць чаканка манет у старажытнасці і сярэднія стагоддзі не толькі буйнымі дзяржавамі (Лідзія, Сірыя, Егіпет, Персія, Англія, Францыя і г.д.) і гарадамі (Карынф, Ольвія, Сіракузы — у антычныя часы; Трыр, Майнц, Магдэбург, Рыга — у сярэднія стагоддзі), але нават асобнымі плямёнамі (у антычны час — фракійцы, кельты і г.д.). У IX—X ст.ст. грашовае абарачэнне, часта з мясцовай чаканкай манет, пачало складвацца ў славянскіх народаў — палякаў (ляхаў), чэхаў (багемаў і маравах), сербаў, балгараў (цюркаў і славян), усходніх славян (продкі рускіх, украінцаў і беларусаў).

Ва ўсходніх славян, якія стварылі дзяржаву (Кіеўская Русь, Старажытная Русь), грашовае абарачэнне і грашовая сістэма сфарміраваліся ў IX—X ст.ст. Выкарыстоўваліся галоўным чынам прывазныя манеты — куфічныя дырхемы, візантыйскія міліярысіі і заходнееўрапейскія дэнарыі. Мясцовая манета, чаканеная ў канцы X — пачатку XI ст. у Кіеве (златнікі і срэбранікі) і Ноўгарадзе (срэбранікі), чаканілася ў нязначнай колькасці і мела ў асноўным дэкларатыўны характар, г.зн., яна павінна была паказаць існаванне моцнай, эканамічна развітой дзяржавы. Пры недахопе прывазных манет спрабавалі рабіць копіі прывычных грашовых знакаў — куфічныя дырхемы шляхам адліву іх у каменных формачках, і так званыя "манетападобныя пласцінкі", якія вырэзваліся з срэбраных стужак (пласцін) і мелі памер і вагу заходнееўрапейскіх дэнарыяў. З пачаткам палітычнай і эканамічнай раздробленасці старажытнарускай дзяржавы на асобныя княствы і землі пачалі складвацца мясцовыя ці рэгіянальныя грашова-вагавыя сістэмы — паўночная, ці наўгародская, і паўднёвая, або кіеўская (з канца X— пачатку XI ст.), нізоўская (з XI ст.), смаленская (у 20-30-х гадах XIII ст.).

На тэрыторыі Беларусі такая магчымасць паявілася ў 2-й палове XIII ст., калі асобна выдзеліліся два найбольш развітыя ў эканамічных адносінах цэнтры — Полацк і Віцебск. Гэта была полацка-віцебская грашова-вагавая сістэма. Яна з'явілася не на пустым месцы, а мела сваіх папярэднікаў — агульнарускую (IX—X ст.ст.), наўгародскія розных варыянтаў (канец XIII ст.) і смаленскую (20—80 гады XIII ст.) Апошняя распаўсюджвалася да сярэдзіны XIII ст. на Віцебскае і Полацкае княствы, якія далей мы будзем коратка называць Віцебскам і Полацкам. Паколькі насельніцтва гэтага рэгіёна выкарыстоўвала вышэйназваныя грашова-вагавыя сістэмы або знаёмілася з суседнімі ў час гандлю ў Ноўгарадзе, Пскове, Тэўтонскім і Лівонскім ордэнах, то і назвы грашовых адзінак часта прымяняліся практычна аднолькава з усходне-рускімі і паўднёва-рускімі — грыўна, нагата, рубель, даўгея (доўгая) і г.д. З развіццём і абагачэннем грашова-вагавай сістэмы паявіліся новыя назвы, уласцівыя толькі Полацка-Віцебскаму рэгіёну, — ізрой, грош і завушня. Наша грашовая сістэма пачала фарміравацца ў Віцебску яшчэ да яго фармальнага ўваходжання ў састаў Вялікага княства Літоўскага (далей ВКЛ) у 1345 г., а найвышэйшы росквіт яе прыпадае на 30-50-я гады XIV ст. Раннія этапы функцыяніравання сістэмы і арыгінальныя назвы яе адзінак (наміналу) даюць магчымасць сцвярджаць, што яна з'яўлялася самастойнай і была папярэдніцай агульнадзяржаўнай грашовай сістэмы ВКЛ.

Полацка-віцебская грашова-вагавая сістэма існавала з 60-х гадоў XIII ст. да сярэдзіны 80-х гадоў XIV ст. І ў сваім развіцці прайшла тры этапы. На першым этапе (60-я гг. XIII ст. -1298/ пачатак XIV ст.) з'явіліся дзве аснаватворныя грашовыя адзінкі — нагата вагой 1,8 г. і ізрой тэарэтычнай вагой у 108 г. і наміналам у 60 нагат. Гэтыя грашовыя адзінкі былі выяўлены па дзвюх крыніцах: "нагата" па гірцы-разнавазе вагой у 10,8 г, знойдзенай пры археалагічных раскопках у Друцку і датуемай 2-й палавінай XIII ст., а "ізрой" — па віцебскай грамаце 1298 г. Гісторыкі і эканамісты, якія вывучаюць грашовае абарачэнне эпохі сярэдневякоўя, устанавілі, што ў старажытнасці гандляры і мянялы вельмі часта каштоўнасць (кошт) плацежных сродкаў вызначалі пры дапамозе манетных ці "аптэкарскіх" вагаў і гірак. Гэта было звязана з тым, што манеты мелі няўстойлівую вагу (напрыклад, у скарбах вага дэнарыяў вагалася ад 0,9 да 1,5 г), часта выкарыстоўвалі вагавое срэбра (злíткі, цэлыя і абломкі срэбных упрыгажэнняў). Менавіта гіркі і дапамагалі вылічваць дробныя сумы ў рознічным гандлі. Для гэтага вагу металу дзялілі на колькасць значкоў (вочкі, кропкі, крыжыкі, рысачкі і да т.п.), адлюстраваных на разнавазе, і вызначалі, колькі грашовых адзінак у срэбным злітку ці яго фрагменце. Друцкая гірка імела 6 вочак (ямак ці кропак) і адпаведна з гэтым вагавую адзінку ў 1,8 г. (10,8 г.: 6). Вывучэнне адначасовых грашовых сістэм, у прыватнасці, наўгародскай XIII стагоддзя, дапамагло адзначыць, што 1,8 г. важыла мясцовая віцебска-друцкая нагата, больш лёгкая, чым наўгародская (1,87 г). Гэта меркаванне пацвердзілася пры даследаванні асаблівасцей мясцовай грашовай сістэмы ў 2-й чвэрці XIV ст. Другая грашовая адзінка была выяўлена паводле "Скаргі Рыжскага магістра князю віцебскаму Міхаілу Канстанцінавічу на неаднаразовыя крыўды і прыгнёт" (каля 1298 г.). У скарзе гаварылася, што брат віцебскага князя хацеў купіць у нямецкага купца Герлаха каня за 10 ізрояў. Пецярбургская даследчыца М.П.Сотнікава, якая вывучала разанскі скарб літоўскіх зліткаў з Дзяржаўнага Эрмітажа, выявіла на адным са зліткаў надрапанае слова "Изрои". Гэта дало ёй магчымасць выказаць думку, што ізрої — гэта літоўскія злíткі з умяцінамі на спінцы і рэальнай вагой 100—105 г. На выкарыстанне літоўскіх зліткаў (грыўняў) указваюць друцкія гіркі вагой 10,8 г і 104,52 г і віцебская — 36,02 г. Агульная грашовая адзінка ў іх — 1,8 г, што дало магчымасць вызначыць "намінал" у 60 нагат і яе тэарэтычную вагу ў 108,0 г (1,8 г х 60). У беларускіх і літоўскіх скарбах неаднаразова знаходзіліся злíткі вагой у 108,11—108,79 г.

Упамінанне ў "Скарзе Рыжскага магістрата..." ізроя, відавочна, звязана з тым, што ў Ноўгарадзе ў канцы XIII ст. паявілася новая грашовая адзінка — рубель. Маскоўскі нумізмат акадэмік В.Л. Янін вызначыў намінал рубля ў 105 нагат (па 1,87) і адпаведна яго тэарэтычную вагу ў 196,2 г (1,87 г х 105). Беларускі нумізмат В.Н.Рабцэвіч лічыць, што найбольш ранняе ўпамінанне рубля разам з парыжскімі грошамі ёсць у акце аб штрафе князя Альгерда 1337 г. Пры гэтым ён зыходзіць з таго, што рубель на тэрыторыі Беларусі з'явіўся ў 2-й чвэрці XIV ст. і што гэта маглі быць толькі наўгародскі ці літоўскі рубель-злітак. Але гэта зусім няправільна. Паводле летапісаў, літоўскі рубель упершыню быў упамянуты ў 1399 г. Ёсць дзве пісьмовыя крыніцы, якія ўказваюць, што ўжо ў самым пачатку XIV ст. выкарыстоўваўся нейкі свой, мясцовы рубель, які адпавядаў 50 пражскім грошам. Значыць, гэта грашовая адзінка ўзнікла дзесьці ў канцы XIII ст., г.зн. амаль адначасова з наўгародскім рублём. Паколькі Полацк і Віцебск мелі даволі цесныя эканамічныя сувязі з Ноўгарадам, то існавала меркаванне, што намінал віцебска-друцкага рубля быў такі ж, як у наўгародскага, — 105 нагат і важыў 189,0 (1,8 г х 105). На выкарыстанне такога рубля ўказвае віцебская гірка вагой у 94,6 г, што складала вагу паўрубля (= 1/2 рубля).

Матэрыялы даследавання паказалі, што да 1298 г. у Віцебска-друцкім рэгіёне сфарміравалася наступная грашовая сістэма: ізрой (літоўская грыўня) = 30 нагатам (па 1,8 г) = 108,0 г; рубель = 105 нагатам (па 1,8 г) = 189,0 г.

Другі этап полацка-віцебскай грашова-вагавой сістэмы (пачатак XIV ст. — 1325/1327 гг.) даволі цесна звязаны з паступленнем у ВКЛ пражскіх грошай ранніх тыпаў. Гэту манету пачалі чаканіць у 1300 г. пры чэшскім каралю Вацлаве II (1278—1305). Тэарэтычна яна павінна была важыць 3,9 г, а практычна атрымалася каля 3,78 г. Згодна з метралагічнымі звесткамі, яна падыходзіла толькі да віцебска-друцкага рубля. В.Н.Рабцэвіч, не прааналізаваўшы наяўныя матэрыялы, лічыць, што ўжо з пачатку XIV ст. рубель змяшчаў 60 грошаў, спасылаючыся на выкарыстанне ў Чэхіі грыўні, з якой чаканілі 60 манет. Але гэта грыўня важыла 233,9 г, што ніяк не падыходзіць да вагі рэгіянальнага рубля і нават больш цяжкага наўгародскага (196,2 г). В.Н.Рабцэвіч зусім не ўлічвае, што пры чаканцы пражскіх грошай выкарыстоўвалі некалькі розных вагавых грыўняў — пражскую або цяжкую (= 64 гро-

ПРАВЕРЦЕ ПРАВІЛЬНАСЦЬ АФАРМЛЕННЯ АБАНЕМЕНТА

На абанеменце павінен быць пастаўлены адбітак касавай машыны.

Пры афармленні падпіскі (пераадрасоўкі) без касавай машыны на абанеменце прастаўляецца адбітак каляндарнага штэмпеля аддзялення сувязі. У гэтым выпадку абанемент выдаецца падпісчыку з квітанцыяй аб аплаце кошту падпіскі (пераадрасоўкі).

Для афармлення падпіскі на газету або часопіс, а таксама для пераадрасавання выдання бланк абанемента з даставачнай карткай запаўняецца падпісчыкам чарнілам, разборліва, без скарачэнняў, адпаведна ўмовам, выкладзеным у каталогах.

Запаўненне месячных клетак пры пераадрасаванні выдання, а таксама клеткі "ПВ-МЕСЦА" робіцца работнікамі прадпрыемстваў сувязі.

ЁСЦЬ ПЫТАННЕ!

ДЗЕ КУПІЦЬ МАШЫНУ?

"Рэкламныя аб'явы наперабой прапануюць легкавыя аўтамабілі. Але можна заўважыць, што цэны на аднолькавыя тавары ў розных прадаўцоў значна адрозніваюцца. У чым прычына і каму з іх аддаць перавагу?

В.СЯНЬКО, г.Віцебск".

Універсальную параду даць вельмі цяжка, але ёсць некалькі правілаў, якія правераны шматгадовым вопытам. Першае: нічога не купляць у прадаўцоў з Каўказа. З гэтай публікай можна нарвацца на любы падвох. Утрая даражэй купіць крадзенае ці скрыты брак. А, разлічыўшыся, памяняць іх тавар ці вярнуць грошы практычна немагчыма. Гэта датычыць і аўтамабіляў. Ужо ведаючы, што іх хітрыкі вядомы, яны пачалі выкарыстоўваць рускіх прадаўцоў па найму. Але сутнасці гэта не мяняе.

Самае выгаднае для спажыўца — паехаць па машыну на завод. Вытворца гандлюе оптам, з гэтай прычыны неабходна скааперавацца з такімі ж пакупнікамі, якія прыязджаюць на завод з усіх канцоў, скінуцца і ўзяць мінімальную аптовую партыю. Заводская цана — самая нізкая. Нават з улікам усіх расходаў на пражыванне і рэкет пакупнік не застанецца ў накладзе.

Калі няма магчымасці адправіцца ў ваяж, тады лепш мець справу з рэгіянальным дылерам аўтазавода. Ён праводзіць перадпрадажную падрыхтоўку машыны: дае заводскую гарантыю. Знайсці дылера можна па аб'яве.

Не раю мець справу з пасрэдніцкімі фірмамі. Як правіла, машына ў пасрэднікаў дрэнная, невядома, кім і як перагнаная, не правераная і з расцягнутым напалову інструментам, а то і замененымі дэталямі.

Самая дарагая машына — на свабодным рынку, але і надзейнасць пакупкі тут дастаткова высокая, пры ўмове, што вы можаце ацаніць стан аўтамабіля. Калі не — запрасіце спецыяліста. Такія паслугі звычайна аказваюць механікі прыватнага аўтасервісу. Як правіла, машына на свабодным рынку поўнасцю ўкамплектавана ці нават прадаецца з камплектам запасных частак, новымі дыскамі, магнітолай, чахламі...

КАРЫСНЫ АЛЕЙ

"Што такое праванскі алей? З чаго яго гатуюць, дзе ён ужываецца?

А.ГАРДЗЕЙ, г.Мінск".

Праванскі алей — гэта адно і тое ж, што і аліўкавы. Гэта хадавая назва звязана з назвай правінцыі ў Францыі — Праванс, дзе шмат аліўкавых гаёў. Праванскі ці аліўкавы алей мае высокія лекавыя якасці. Асабліва ён карысны пры хваробах жоўцевага пузыра. Алей шырока ўжываецца ў кулінарыі. Аліўкавы алей пры захоўванні ў хатніх халадзільніках рафінуецца.

НЕБЯСПЕЧНЫ ...ПОСУД

"Ведаю, што калі ў эмаліраванай каструлі адкалолася эмаль, то яе можна выкідваць. А калі на тэфлонавай патэльні "аблезла" пакрыццё, ці можна ёй карыстацца як звычайнай? І яшчэ, ці існуе "тэрмін годнасці" ў звычайнага алюмініевага посуду?

К.КУХТА, г.Мір".

Як паведамілі нам спецыялісты, алюмініевым посудам, нават новым, лепш не карыстацца ўвогуле, калі, безумоўна, вы клапоціцеся аб сваім здароўі. Справа ў тым, што часцінкі алюмінію адлятаюць ад сценак каструлі і паступова вы з'ядаеце немалую колькасць (для чалавечага арганізма) алюмінію, а гэта карысці не прыносіць.

Посуд з тэфлонавым пакрыццём таксама зашкодны, ім як і эмаліраваным, карыстацца трэба вельмі акуратна. Калі з'явіліся нават усяго толькі драпінкі, то з такой патэльняй настаў час развітацца.

ПАДСТАЎ НЯМА

"Да таго, як на тэрыторыі Заходняй Беларусі былі арганізаваны калгасы, з 1949 па 1952 год мы працавалі на асабістай сялянскай гаспадарцы. Ці павінна гэта быць залічана ў працоўны стаж для назначэння пенсій?

С.ТРАЦЦЯК, Уздзенскі раён".

Справа ў тым, што Закон Рэспублікі Беларусь "Аб пенсіённым забеспячэнні" ўтрымлівае норму, адпаведна з якой у працоўны стаж залічваецца толькі тая праца, у перыяд якой вы належалі дзяржаўнаму страхаванню ці плацілі страхавыя ўзносы ў Фонд сацыяльнай абароны насельніцтва Рэспублікі Беларусь.

Паколькі працуючыя на асабістых сялянскіх гаспадарках сацыяльнаму страхаванню не належалі, падстаў для заліку ў стаж вызначанага вамі перыяду няма.

КРЫМІНАЛЬНАЕ БЮРО

СМЕРЦЬ У "ТЭЛЕВІЗАРЫ"

Трагедыя адбылася ў Талачынскім райаддзеле міліцыі

Інспектара дарожна-патрульнай службы ў стадыі алкагольнага ап'янення даставілі ў дзяжурную часць. Як звычайна, пратакол — і ў "тэлевізар". А там ужо ёсць пяць "тэлегледачоў". Ні дыхнуць, ні прадыхнуць. Зусім дрэнна стала чалавеку. Выклікалі "хуткую дапамогу". Тая хоць і хутка прыехала, але спазнілася — кліент памёр.

Факт надзвычайны. Раніцай па райцэнтры папаўзлі чуткі: у міліцыі забілі да смерці. Вартавыя парадку клянуцца: пальцам, г.зн. дубінкай, не кранулі, бо затрыманы супраціўлення не аказваў.

Следчыя органы разбяруцца, на чым баку праўда. Але ніяк нельга прайсці міма "тэлевізараў" (гэта народная назва пакояў у райаддзелах міліцыі для затрыманых за адміністрацыйныя правапарушэнні — п'янства, дробны дэбош, хуліганскія паводзіны ў грамадскіх месцах і г.д., прызначаных, зразумела, не для ўцехі ці проста прыемнага баўлення вольнага часу. Але, зразумела, і не для таго, каб у іх... паміралі). Косткай у горле яны не толькі для тых, хто туды трапляе, але і для работнікаў міліцыі. У яго "экране" адлюстроўваецца цяжба ведамстваў — МУС і Міністэрства аховы здароўя. А ахвярай, як бачым, становіцца кліент, няхай і вельмі п'яны, але чалавек.

Карэспандэнт БЕЛІНФАРМа, ідучы на сустрэчу з адказным работнікам апарату МУС, які даў згоду пракаменціраваць сітуацыю, даведаўся пра яшчэ больш жахлівы факт. Ужо ў роднай сталіцы.

Пасадзілі ў ізалятар часовага ўтрымання (а гэта яшчэ горш, чым "тэлевізар") УУС Мінгарвыканкама раней судзімага. Той паскардзіўся на дрэннае самаадчуванне. Выклікалі ўрачоў. Іх дыягназ: алкагольная дэпрэсія. Хворага адправілі ў "Навінкі". Там — ад варот паварот: у закрытае аддзяленне класці адмовіліся, паколькі кліент не з'яўляецца арыштаваным. Вярнуліся ў Фрунзенскі райаддзел. У пакоі для затрыманых (усё той жа "тэлевізар") атручанаму алкаголем стала зусім дрэнна. Да прыбыцця "хуткай дапамогі" памёр...

Падпалкоўнік міліцыі Л.Рабчык, старшы інспектар па асобых даручэннях МУС Рэспублікі Беларусь:

— Смерць дастаўленага ў міліцыю любога — п'янага, грабежніка, нягодніка, закаранелага злачынцы — расцэньваецца як надзвычайнае здарэнне. Горш, калі за фактам — нездаровая з'ява.

Напрыклад, у Талачыне. Навошта трымалі падабранага на вуліцы ў "тэлевізары"? А куды сяржантам было дзявацца? З высакароднай думкай і мэтай — каб не памёр — раз, або не стаў ахвярай злачынства — два. Але калі высветлілі, што кліент, як кажуць, пад мухай, то яго тут жа трэба было адпраўляць у медвыцвярэзнік. Але... літаральна дваццаць дзён таму Талачынскі райвыканкам сваім рашэннем закрыў гэтую спецустанову. Матыў — нізкая рэнтабельнасць, а потым і зусім стратнасць.

Але ж медвыцвярэзнікі ніколі і не былі прыбытковымі. Не выцягваць грошы, а аказваць экстранную дапамогу, працвярэжваць, ізаляваць — вось іх задача. Функцыя ж міліцыі ў гэтым ланцужку — падабраць, перадаць п'янага ў рукі кваліфікаванага ўрача.

У якім жа рэальным становішчы цяпер супрацоўнікі дзяжурных часцей, куды трапляюць людзі ў самым розным стане? Яны павінны быць або празорлівымі, або пад міліцэйскай формай насіць яшчэ і белы халат. Чаго, вядома, быць не можа. Не можа сяржант, які часам з горам папалам скончыў дзесяцігодку, падбіраючы на дарозе чалавека, вызначыць: хворы ён, п'яны або пабіты (калі няма яўных слядоў на целе). Гэта справа медыка. І толькі!

Рэспубліка заліта спіртным. Вуліцы, дамы, грамадскія месцы, а значыць і "тэлевізары" будуць, выбачайце, завалены кліентамі. Рана, вельмі рана зачыняць гэтыя спецыфічныя ўстановы, што ўжо зрабілі ў Браславе, Слаўгарадзе, Краснаполлі, Кастрычніцкім раёне сталіцы. "Экран" высвеціць і паспешлівыя крокі кіраўнікоў раённага маштабу Віцебшчыны, дзе да канца ўрэзалі штаты медперсаналу і супрацоўнікаў міліцыі. У Чашніках, напрыклад, з 18 адзінак засталося толькі 3. З двух-трох фельчараў — адзін.

Мясцовыя ўлады, узяўшы на сваё фінансаванне спецустановы, рэальна не здольны выцягнуць гэты воз. Патрэбны плечы мацнейшыя — дзяржаўнага маштабу. І не тыпу рака, шчупака і лебедзя (улады, міліцыі і медыкаў). Час прызнаць відавочнае: медвыцвярэзнікі неабходна перадаць на баланс Міністэрства аховы здароўя, пакінуўшы за міліцыяй функцыю аператыўна даставіць кліента. Дарэчы, ёсць і станоўчы вопыт. У Брэсце энтузіяст урач-нарколаг В.Кіскевіч арганізаваў спецаддзяленне на базе абласнога наркадыспансера. Тут не толькі аказваюць кваліфікаваную дапамогу пры атручэнні рэчывамі, якія ўтрымліваюць спірт, але і лечаць ад алкагалізму сучаснымі метадамі. І не адмахваюцца аргументам, маўляў, не дакучайце з алкаголікамі — нармальных людзей няма чым лячыць.

Уладзімір СТРЭЛЬСКІ.

З ВІЛАМІ СУПРАЦЬ МІЛІЦЫІ

Саракагадовы жыхар вёскі Міхалёва-1 Бабруйскага раёна, калгаснік калгаса імя Дзяржынскага Анатоль Юшкевіч раней не быў злосным парушальнікам грамадскага спакою. Але вось здарылася так, што выбіўся чалавек з наезджанай каляіны: запіў горкую, перастаў хадзіць на работу. Усе нараканні ён проста ігнараваў. А бяда ўжо стаяла ля варот, хоць сігналам да таго, каб спыніцца, адумацца, магло б паслужыць адміністрацыйнае пакаранне за парушэнне транспартнай дысцыпліны. На жаль, гэтага не адбылося.

І вось 19 кастрычніка па просьбе калгаснага брыгадзіра на падвор'е Анатоля Юшкевіча зайшлі два супрацоўнікі Бабруйскага РАУС — участковы Мікалай Буднік і оперупаўнаважаны крымінальнага вышуку Генадзь Стральцоў. Мэта іх візіту была мірная і высакародная — пагаварыць з чалавекам, абразуміць. Але размовы не атрымалася. П'яны гаспадар сустрэў гасцей лаянкай і пачаў выганяць іх з двара. У хмельным запале схапіў вілы і пырнуў імі ў плячо ўчастковага. Той меў магчымасць абараніць сябе законна, з дапамогай табельнай зброі, але не прымяніў яе, тым больш, што злачынцу ў той момант прыкрыла сабой жонка. Выкарыстаўшы гэта, Юшкевіч адступіў і схаваўся ў доме. Паранены ўчастковы накіраваўся званіць у райаддзел, а тым часам Юшкевіч выскачыў з дома з ружжом. Прагрымеў выстрал. Мёртвым упаў на зямлю 25-гадовы Генадзь Стральцоў. Так абарвалася маладое жыццё оперупаўнаважанага крымінальнага вышуку.

Але гэта яшчэ не поўная развязка трагедыі. Азвярэлы забойца, схаваўшыся за дрэвам, адкрыў агонь з ружжа па работніках міліцыі, якія прыбылі да яго дома. Страляў прыцэльна: трое атрымалі раненні. І тады прагучалі выстралы ў адказ, але не на смяротнае паражэнне — цяжка паранены супрацоўнік страляў злачынцу па нагах.

Лёс забойцы вырашыць суд. Але чым вымераць гора родных і блізкіх загінуўшага Генадзя Стральцова, яго маладой жонкі, якая стала ўдавой?

Прэс-служба МУС Рэспублікі Беларусь.

Ганарар за гэты матэрыял будзе пералічаны на разліковы рахунак № 700986 у АКБ "Прыорбанк" (для дабрачыннага фонду "Ахвярам злачынства").

У Мінску паспяхова прайшоў Беларускі фестываль джазавай музыкі. Шматлікія гледачы, што наведалі гэтымі днямі залу Белдзяржфілармоніі, віталі віртуозных выканаўцаў кветкамі і ўдзячнымі крыкамі "брава!"

Ініцыятарам фестывалю стаў дзяржаўны канцэртны аркестр Беларусі пад кіраўніцтвам Міхаіла Фінберга. Прыемна, што славуты калектыў не толькі ўдзельнічае ў многіх фестывалях і канцэртах, але і з'яўляецца арганізатарам некаторых з іх.

з гісторыі Беларусі

ГРОШЫ

шам); каралеўскую або лёгкую (= 56 грошам) і т.зв. "горную" (= 48 грошам). І толькі згодна з грашовай рэформай Яна Люксембургскага (1310—1346), з лёгкай грыўні пачалі чаканіць 60 манет вагой па 3,64 г. Калі прызнаць, што В.Н.Рабцэвіч і яго аднадумцы маюць рацыю і што рубель у ВКЛ ужо з пачатку XIV ст. утрымліваў 60 грошаў, то яго вага павінна быць вельмі вялікай — 234,0 г (3,9 г х 60) або 226,8 г (3,78 х 60). Але ніводны даследчык не адзначае грашовых адзінак такой вагі. У 1851 г. К.М.Абаленскім быў апублікаваны "Летапісец Пераяслаўля-Суздальскага", складзены ў першай чвэрці XIV ст. У гэты Летапісец быў уключаны так званы "Архіўны звод Статуса Яраслава", у якім упамінаецца "грыўня ў 50 грошаў". Другая крыніца, якая з'явілася крыху пазней за Архіўны звод, гаворыць аб "рублі грашамі". На думку Я.Н.Шчапава, абодва гэтыя ўрыўкі адносяцца да Заходняй Русі, г.зн. да тэрыторыі сучаснай Беларусі. Пры вызначэнні вагі рубля, заснаванага на пражскім грошы рэальнай вагой, мы атрымліваем 189,0 г (3,78 г х 50), г.зн. па масе гэта аказваецца віцебска-друцкі рубель. Тады наша рэгіянальная грашовая сістэма стала мець наступную структуру: Рубель = 50 пражскім грошам (па 3,78 г) = 105 нагатам (па 1,8 г) = 189,0 г; Ізрой (літоўская грыўня) = 60 нагатам = 108,0 г.

У 1320 г. пасля смерці віцебскага князя Яраслава Васільевіча яго спадчына перайшла да крэўскага князя Альгерда Гедымінавіча, які ў 1318 г. ажаніўся з яго адзінай дачкой. Відавочна, пасля гэтага Віцебскае княства пачало больш інтэнсіўна ўваходзіць у сферу ўплыву ВКЛ. Віцебска-друцкая грашова-вагавая сістэма хутчэй за ўсё пачала распаўсюджвацца на Полаччыну ў 20—30-х гадах XIV ст.

Трэці этап полацка-віцебскай грашовай сістэмы пачаўся пасля 1325—1327 г., калі ў Чэхіі адбылася чарговая грашовая рэформа, згодна з якой пражскі грош пачаў важыць 3,6—3,61 г. Пасля рэформы ўзмацніўся наплыў грошай у ВКЛ. Асабліва спрыяльна гэта адбілася на полацка-

віцебскай сістэме, якая атрымала далейшы штуршок для свайго развіцця. Грош пачаў раўняцца 2 нагатам па 1,8 г (3,6 — 3,6 г: 1,8 г) і трыццатай часткі ізроя (літоўскай грыўні). Захаванне вагі ізроя дае магчымасць сцвярджаць, што рэгіянальны рубель застаўся з ранейшай масай, але ўжо ўтрымліваў крыху больш грошаў — 52,5 (189,0 г : 3,6 г).

На далейшае развіццё і ўскладненне полацка-віцебскай грашова-вагавой сістэмы ўказвае "Дагаворная грамата князя полацкага Глеба і епіскапа полацкага Рыгора з лівонскім магістрам і г.Рыгай адносна парадку гандлю вагавымі таварамі", якая датуецца 1338-1341 гг. У гэты час з развіццём рознічнага гандлю спатрэбілася дробная манета, таму што грош аказаўся вельмі буйным. У Чэхіі з пачатку XIV ст. чаканіліся нізкапробныя парвусы, у 1336 г. перайменаваныя ў хелеры, якіх ішло 12 штук на грош. Але пры буйным аптовым гандлі купцы лічылі за лепшае атрымліваць больш паўнаважкія (высакапробныя) грошы і серабро ў злітках. Калі гандляры і бралі невялікую колькасць "дробязі", то большая частка яе асядала па шляху з Чэхіі ў паўночныя рэгіёны ВКЛ — на Львоўшчыне, Валыні, Падоллі і зрэдку на Кіеўшчыне. На тэрыторыі Беларусі іх знаходкі цяпер невядомы. Адсутнасць дробнай разменнай манеты, паколькі ў Полацка-Віцебскім рэгіёне не чаканілі сваёй і выкарыстоўвалі прывазную, прымусіла звярнуць увагу на Лівонскі ордэн, дзе выкарыстоўвалі дробныя паўночнагерманскія манеты — дэнарыі або "любскія, любекскія пфенінгі" і г.д. Відаць, пра гэтыя дробныя манеты і гаворыцца ў "Дагаворнай грамаце...", але пад сваімі мясцовымі назвамі — завушня і даўгея. Аналіз полацкага (рускага) і рыжскага (нямецкага) тэкстаў дапамог вызначыць, якія манеты адпавядалі полацкім завушні і даўгеі. Аказваецца, "завушня" — гэта палова эрэ ("палоўра") вагой 0,55—0,6 г, а "даўгея" — любекскі пфенінг ("любекскі, любскі") у 0,36—0,42 г. Вагавыя даныя гэтых грашовых адзінак дапамагаюць вызначыць іх суадносіны да пражскага гроша, рубля і ізроя (літоўскай грыўні).

У 1338—1341 гг. у час найвышэйшага росквіту была наступная грашовая структура: рубель полацка-віцебскі = 52,5 пражскім грошам (па 3,6—3,61 г) = 315 завушням (па 0,6 г) = 525 даўгеям (па 0,36—0,42) = 189,0 г; Ізрой = 30 пр.грошам = 180 завушням = 300 даўгеям = 108,0 г; пражскі грош = 6 завушням = 10 даўгеям = 3,6—3,61 г.

Далейшае абясцэньванне пражскага гроша адбілася і на полацка-віцебскай грашова-вагавой сістэме. З 1346 г. грош у сярэднім пачаў важыць 3,42—3,48 г (875-й пробы), а з 1354 г. некаторыя варыянты грошай Карла І (1346—1378) важылі каля 3,1 г. У апошнім выпадку рэгіянальны рубель пачаў утрымліваць 60 такіх манет, што падрывала курс самай буйной грашовай адзінкі. У 60—70-х гадах XIV ст. ізрой (літоўская грыўня) пачаў раўняцца па вазе і кошту палавіне рубля — 93,0 г (3,1 г х 30) і хутка знік з абарачэння. Апошняе яго скарбавае захаванне датуецца 1365 г. Са знікненнем ізроя (літоўскай грыўні) пачала выкарыстоўвацца "капа", роўная 60 грошам. 1378 годам датуецца самы ранні дакумент, згодна з якім вядома "паўкапа ў 30 пражскіх грошай". У гэты ж час пачаў "даражэць" рубель і ў 1393 г. ён утрымліваў 80 грошаў.

У 1377 г. памёр вялікі князь Альгерд Гедымінавіч, спадчына якога дасталася Ягайлу. У выніку барацьбы за ўладу быў забіты вялікі князь Кейстут, чый сын Вітаўт пачаў дабівацца велікакняжацкай кароны. У 1386 г. Ягайла стаў польскім каралём, і пачалася паступовая паланізацыя ВКЛ, што прывяло да антыягайлаўскага выступлення. У ім удзельнічаў і полацкі князь Андрэй Альгердавіч, які быў старэйшы за Ягайлу і, відаць, прэтэндаваў на тытул вялікага князя. Паражэнне княжацкай апазіцыі, відавочна, з'явілася адной з прычын спынення функцыяніравання полацка-віцебскай грашова-вагавой сістэмы. Эканамічнымі прычынамі знікнення сістэмы было моцнае абясцэньванне з 1378 г. пражскага гроша і відавочная яе архаічнасць і вельмі складаная структура. У гэты час у іншых дзяржавах складваліся больш простыя і зручныя для выкарыстання грашовыя сістэмы, заснаваныя на мясцовай чаканнай манеце. Неабходна ўлічваць, што любая цэнтралізацыя дзяржаўнай улады вяла да знікнення рэгіянальных грашовых сістэм і фарміравання агульнадзяржаўнай. У ВКЛ гэта адбылося ў 1392—1399 гг., калі адзінаўладным правіцелем стаў Вітаўт (1392—1430).

Полацка-віцебская грашова-вагавая сістэма не знікла бясследна. Яна разам з кіеўскай сістэмай, якая функцыяніравала з 1370 да 1394 гг., удзельнічала ў фарміраванні структуры агульнадзяржаўнай грашовай сістэмы Вялікага княства Літоўскага — устанавіла асноўныя грашовыя адзінкі (рубель, капа, грош, даўгея — пенязь), вызначыла суадносіны гроша і пенязя (1:10), капы і гроша (1:60). Самастойнасць яе вызначаецца храналагічнымі рамкамі існавання (2-я палова XIII—80-я гады XIV ст.) і назвамі некаторых грашовых адзінак (ізрой, завушня), якія не сустракаліся ў іншых сістэмах. Значэнне яе ў тым, што яна стаяла ў XIII—XIV ст.ст. на адным узроўні з іншымі сістэмамі — наўгародскай, смаленскай, кіеўскай і лівонскай. Нежыццяздольнасць яе адбілася ў архаічнасці і складанай структуры. Гэта быў адзін з усплескаў сярод старажытных і архаічных грашовых сістэм, чый век закончыўся на рубяжы XIV і XV стагоддзяў.

Назва рэгіянальнай грашовай сістэмы — "полацка-віцебская" — крыху штучная, паколькі ў пісьмовых крыніцах, як правіла, назвы грашовых сістэм не ўказваліся. Такая назва ёй дадзена таму, што яе фарміраванне пачалося ў Віцебску і Друцку, а завяршылася ў Полацку.

Рубрыку вядзе доктар гістарычных навук, прафесар Мікола КУЗНЯЦОЎ.

КУР'ЕР "ЧЗ"

СУМНЫЯ КУР'ЁЗЫ

Кур'ёзаў у нашым няпростым цяпер жыцці дастаткова. Але калі адны з іх выклікаюць толькі ўсмешку, то другія могуць увесці ў дэпрэсію.

Напрыклад, гаспадаркі Нясвіжскага раёна здалі гэтай восенню 60 тысяч тон цукровых буракоў на перапрацоўку і, як у былыя гады, чакалі, што атрымаюць за іх грошы. Спадзяваліся і на тое, што частка належачай сумы ім будзе вернута гатовай прадукцыяй, гэта значыць цукрам. Прынамсі, так было раней: і перапрацоўшчыкам выгадна, і вытворцам падмога.

Але ўсё цячэ, усё мяняецца. Цукар жа гаспадаркі раёна атрымалі. Але ў прыдачу да яго перапрацоўчы завод выставіў немалыя рахункі. Не атрымаўшы ні капейкі за здадзеную прадукцыю, гаспадаркі раёна яшчэ і ў даўгу засталіся — заводу трэба выплаціць 1 мільярд рублёў. Вось вам і парытэт цэн, і рыначная эканоміка...

ТЫДЗЕНЬ МУЗЫЧНЫХ ШЭДЭЎРАЎ

Тыдзень музычных фільмаў пачаўся ў сталічным кінатэатры "Піянер".

У яго праграме сусветныя шэдэўры гэтага жанру: фільмы-оперы "Атэла" (ЗША) і "Травіята" (ЗША-Італія). Апошні дорыць сустрэчу з такімі майстрамі, як Пласіда Дамінга, Кацярына Максімава і Уладзімір Васільеў. Прапануюцца таксама тры фільмы-балеты, пастаўленыя вядомым іспанскім рэжысёрам Карласам Саўрам: "Кармэн", "Крывавае вяселле" і "Чараўнічае каханне". Усе сеансы дэманструюцца ў вячэрні час.

ТРЫВОЖНЫЯ АДКРЫЦЦІ

Ананімнае анкетаванне вучняў 7—9 класаў правяла Бярозаўская пракуратура сумесна з педагогамі дзвюх гарадскіх школ. Яго вынікі даюць нямала падстаў для сур'ёзных разважанняў аб тым, як адбіваецца цяперашняе жыццё на псіхіцы нашых дзяцей.

Высветлілася, што толькі кожны дзесяты з амаль 500 апытаных школьнікаў шчыры са сваімі бацькамі. Усе дзеці любяць кампаніі, пры гэтым кожны дванаццаты ў кампаніі равеснікаў ужывае спіртное і курыць. А чацвёртая частка юрых рэспандэнтаў, на жаль, не ведае, дзе правесці вольны час. Аднак некаторыя з іх адзначаюць, што любімым месцам патусавацца з'яўляецца падвал. Да чаго гэта прыводзіць - здагадацца няцяжка. Ды і адказы на адно з самых цікавых пытанняў — "Калі б вам выпала магчымасць стаць невідзімкам?" — гавораць самі за сябе. Кожны чацвёрты з апытаных на яго ўчыніў бы крадзяжы. І толькі кожны дваццаты хацеў бы палепшыць настрой людзей і зрабіць штосьці карыснае.

БЕЛІНФАРМ.

ФУТУРАЛАГІЧНЫ "КРУГЛЫ СТОЛ"

Днямі ў Нацыянальным культурна-асветным цэнтры адбылося пасяджэнне футуралагічнага "круглага стола" на тэму "Парламенцкія выбары. Лёс Рэспублікі Беларусь у XX стагоддзі", які арганізаваў Фонд імя Ф.Эберта, Фонд братоў Луцкевічаў і пасольства ФРГ у Мінску.

Удзел у мерапрыемстве прыняла парламенцкая апазіцыя — БНФ і БСДГ. Асобныя рэспубліканскія палітыкі, у тым ліку былы Старшыня Прэзідыума Вярхоўнага Савета Станіслаў Шушкевіч.

Уладзімір СТАРАСЦЕНКА.

ГАСЦІНІЦА "З МАЛАТКА"

Не шанцуе на Віцебшчыне гасцініцам. Вось і ў самім абласным цэнтры, на рагу вуліцы Чарняхоўскага і праспекта Перамогі, стаіць у рыштаваннях гасцініца, дабудаваць якую не хапае сродкаў. Таму абласны Савет прыняў рашэнне пусціць гасцініцу "з малатка".

Будынак ацэнены ў 1,9 мільярда рублёў, а стартавы кошт складае 5 мільярдаў.

Уладзімір МІХНО.

У СЕКТАРЫ ГАЗА – ХАЛЕРА

Больш за 20 выпадкаў захворвання халерай зарэгістравана за апошнія дні ў сектары Газа.

Ізраіль ужо забараніў увоз у краіну прадуктаў з гэтага раёна.

ПАТРЫК КЕНЭДЗІ – ПАД АХОВАЙ

Малодшы прадстаўнік амерыканскай палітычнай дынастыі ўзяты пад кругласутачную ахову.

У адрас сына Эдварда Кенэдзі пачалі паступаць пагрозы. Улічваючы, што два дзядзькі Патрыка былі забіты, паліцыя сур'ёзна заклапочана папярэджаннямі пра расправу.

НА ЛАЎЦЫ ПАДСУДНЫХ – НЕАНАЦЫСТ

28-гадовы нямецкі неанацыст Эвальд Атланс прыцягнуты судом да адказнасці за распальванне расісцкай нянавісці.

Абвінавачаны паведаміў на судзе, што мае калекцыю відэазапісаў з прамовамі Адольфа Гітлера і інтэрв'ю з сучаснымі экстрэмістамі.

"ЭКСПРАПРЫЯЦЫЯ" ПАДАРУНКАЎ

Савет рэвалюцыйнага камандавання Ірака пастанавіў служачым здаваць дзяржаве ўсе падарункі, атрыманыя ад замежнікаў.

Пакідаць сабе можна толькі тыя сувеніры, кошт якіх не перавышае 50 амерыканскіх цэнтаў. Тэрмін здачы вызначаны ў 15 дзён.

БОНО МЯНЯЕ ПРАФЕСІЮ

Спявак і акцёр Соні Боно перамог на выбарах, якія адбыліся ў ЗША.

59-гадовы Боно балаціраваўся ад рэспубліканскай партыі і стаў выбраннікам адной з каліфарнійскіх акруг у палаце прадстаўнікоў.

ПАРТРЭТ ПРЫНЦЭСЫ НА ФОНЕ ТРУШЧОБ

Прынцэса Дзіяна наведала лонданскія трушчобы і сустрэлася з іх насельнікамі — бадзягамі і бяздомнымі.

Гэтыя сустрэчы ўвойдуць у рэкламны відэаролік аб прынцэсе, які з'явіцца на экранах ужо ў бліжэйшыя дні.

МІЛЬЁНЫ ХЕНКСА

Пасля поспеху кінафільма "Forrest gump" Том Хенкс стаў самым высокааплатным акцёрам у Галівудзе.

Яго даходы ад фільма складуць каля 60 мільёнаў даляраў.

КЛАСІКА ДЫСНЕЯ НА МОВЕ АРАПАХА

Кінакампанія "Уолт Дысней" вырашыла перакласці фільм "Бэмбі" на арапаха — мову амерыканскага племені.

Робіцца гэта для таго, каб дзеці арапаха змаглі вучыць і не забывалі мову сваіх продкаў. Вядомы фільм, які з'явіўся ў 1942 годзе, перакладзены ўжо на 20 моў.

"ДЗЯКУЙ ЗА МУЗЫКУ"

Пад назвай адной з песень выйшаў нядаўна музычны зборнік групы "АББА".

У ім сабраны практычна ўсе творы групы, якія яна выконвала ў 1972—1983 гадах. У зборнік увайшлі таксама і малавядомыя песні музыкантаў.

ПЕРАПІСКА

Давайце пазнаёмімся

"Так здарылася, што мы з дачушкай засталіся адны. Нам вельмі цяжка без мужчынскай падтрымкі.

Чакаю ліст ад мужчыны 25—33 гадоў з добрым сэрцам і "залатымі" рукамі, пажадана без шкодных звычак.

Напішыце мне — і вы не пашкадуеце!

Пісаць на адрас: 211854, Віцебская вобл., Пастаўскі раён, в.Дуніловічы. Шылко Б.В."

"Жадаю пазнаёміцца з дзяўчынай для стварэння сям'і.

Пра сябе: 33/178/72. Жанаты не быў, без шкодных звычак.

Пажадана фота, якое абяцаю вярнуць.

Пісаць на адрас: 220074, г.Мінск, а/с 202, Віктару."

"Мне 27 гадоў, рост 160 см, адукацыя вышэйшая.

Хачу сустрэць добрага, прыстойнага мужчыну, без шкодных звычак.

Пісаць на адрас: 211970, Віцебская вобл., г.Браслаў-2, п/п V–РО № 651649."

"Мне 37 гадоў. Па характару добры, без шкодных звычак.

Жадаю пазнаёміцца для сумеснага жыцця з жанчынай 35—40 гадоў, добрай гаспадыняй, можна з дзіцем, якая можа яшчэ закахацца і згодна на пераезд у любую вобласць рэспублікі.

Пісаць на адрас: 220050, г.Мінск, да запатрабавання. Каротчанку Аляксандру Яўгенавічу."

"Пазнаёмлюся з сімпатычным сур'ёзным мужчынам, без шкодных звычак, які жадае стварыць сям'ю, пабудаваную на павазе і разуменні.

Пра сябе: удава, 54/169/70, не распешчаная лёгкім жыццём, сімпатычная, добразычлівая. Усім неабходным забяспечана. Згодна на пераезд.

Пісаць на адрас: 222410, Мінская вобл., г.Вілейка-4, п/п IV-ВН № 556921."

Шукаю сяброў

"Дзве сімпатычныя сяброўкі жадаюць пазнаёміцца з хлопцамі 16—18 гадоў для перапіскі.

Пра сябе: Алена, 15/162, па гараскопу Рак.

Алёна, 15/162, па гараскопу Рак.

Пісаць на адрас: 222120, Мінская вобл., г.Барысаў, вул.Ватуціна 34/37, Алене."

"Хлопец 15 гадоў жадае перапісвацца з хлопцамі і дзяўчынамі, якія павазліва ставяцца да беларускай мовы і захапляюцца беларускім рокам або беларускай бардаўскай песняй.

Пра сябе: Віталь, мінчук, любімыя гурты "Крама", "Мроя", "Новае неба", "Уліс", "Палац". Любімы бард Віктар Шалкевіч.

Пісаць на адрас: 220101, г.Мінск, пр.Ракасоўскага, д.170, кв.349."

"Хачу перапісвацца дзеля сяброўства з сімпатычнай дзяўчынай.

Пра сябе: Віталь, 15 гадоў, мінчук, люблю слухаць замежную музыку, вучуся іграць на гітары.

Пажадана фота.

Адрас у рэдакцыі (абанент 51)."

"Мне 14/175, па гараскопу Стралец, нарадзілася 10.12.1979 года. Вочы карыя, валасы чорныя. Люблю слухаць сучасную музыку, чытаць раманы.

Жадаю пазнаёміцца з дзяўчынамі 13—17 гадоў і хлопцамі такога ж узросту. Адкажу на ўсе лісты.

Адрас у рэдакцыі (абанент 52)."

"Дзве сяброўкі жадаюць пазнаёміцца з хлопцамі.

Пра нас: Таццяна, 18 гадоў, па гараскопу Дзева.

Наталля, 16 гадоў, па гараскопу Авен.

Вельмі прыгожыя, з гумарам, надзейныя. Адкажам на ўсе лісты.

Пісаць на адрас: 220012, г.Мінск, вул Чарнышэўскага, д.11, кв. 6 або 4."

СТРАКАТАЯ МАЗАІКА

КІРКОРАЎ – ЯЎГЕНІЙ АНЕГІН? ВА ЎСЯКІМ РАЗЕ ДВАРАНІН

Пераканаўшыся ў сваёй эстраднай магутнасці, Філіп Кіркораў рашыўся на выкананне ролі Яўгенія Анегіна ў аднайменнай оперы Чайкоўскага, што і здзейсніў нядаўна. Да таго ж пад час гастроляў у Самары тамтэйшы Дваранскі саюз надаў яму тытул графа. Ва ўдзячнай прамове ў адказ ён паведаміў, што заўсёды адчуваў сябе дваранінам. Можа, і так, але дакладна вядома, што, як сын іншаземца-балгарына, Філіп у свой час не быў нават прыняты ў піянеры, што, аднак, не замінала яму выдатна вучыцца.

УЗОРНАЯ ЖОНКА СПАКУСЛІВАГА АКЦЁРА

Свет толькі нядаўна даведаўся, што адзін з самых сексуальных артыстаў стагоддзя Марчэла Мастраяні, аказваецца, вось ужо 45 гадоў жанаты з сіньёрай Флорай, якая ўвесь гэты час захоўвала яму вернасць і заставалася ў цяні кінематаграфічнай славы мужа. Зараз сіньёры Флоры — 65 гадоў, яна на чатыры гады маладзейшая за мужа. Жонка Мастраяні вядзе на Нямецкім тэлебачанні перадачу, прысвечаную рашэнню сямейных праблем, дзеліцца вопытам свайго сямейнага жыцця і сцвярджае, што страсць і рэўнасць уласцівыя толькі ў першыя гады шлюбу, потым ім саступаюць месца цярплівасць і суіснаванне.

ЗША ДЛЯ МАЙКЛА ДЖЭКСАНА – ЗНЯВАГА

Знакаміты спявак,як агню, баіцца ступіць на амерыканскую тэрыторыю і старанна пазбягае пад час сваіх гастроляў Злучаных Штатаў. Справа ў тым, што 13-гадовы Джордан Чандлер, які прычыніў куміру мільёнаў масу непрыемнасцей, абвінаваціўшы яго ў разбэшчванні сваёй асобы, прадаставіў амерыканскай паліцыі апісанне палавых органаў Джэксана. Таму прынята рашэнне, што як толькі паліцыя ЗША затрымае Майкла, яна падвергне яго зневажальнаму агляду, каб пераканацца ў абгрунтаванасці абвінавачванняў Чандлера і расставіць усе кропкі над "і".

ШЭКСПІР ЯК ВОРАГ СЕКСМЕНШАСЦЕЙ

Звышдэмакратычная дырэктарка адной з англійскіх школ забараніла вучням глядзець знакаміты фільм "Рамэо і Джульета" з удзелам Алівіі Хасі і Леанарда Віцінга з той нагоды, што гэты твор Шэкспіра проста лямантуе аб перавагах гетэрасексуальнага кахання і такім чынам нібы ўшчамляе правы гееў і лесбіянак. Аднак чыноўнікі па адукацыі гэты загад дырэктаркі, заклапочанай роўнасцю ў сексуальнай сферы, тут жа адмянілі, ды і бацькі школьнікаў выказалі абурэнне паводзінамі педагога, аднадушна заявіўшы, што Шэкспір — пісьменнік вельмі прыстойны.

"СЕКС ПА ТЭЛЕФОНЕ" СУПРАЦЬ ПРЭМ'ЕРА БЕЛЬГІІ

У Бельгіі без усялякіх вынікаў для сябе павысіць падаткі з даходаў насельніцтва ўрад не можа. Нават калі заявіць, што іншага выйсця не было і гэта рабілася на карысць нацыянальнай эканомікі. Як толькі прэм'ер-міністр Бельгіі Жан-Люк Дэан павысіў падаткі, уладальнік службы "секс па тэлефоне" Бернар Шоль абсталяваў новую аўтаматычную лінію. Зараз кожны бельгіец можа за паўтара франка праслухаць на працягу дзесяці хвілін адборную лаянку ў адрас прэм'ер-міністра. Жан-Люк Дэан спрабуе прыцягнуць Шоля да судовай адказнасці за знявагу асобы, але беспаспяхова — суд не на баку прэм'ер-міністра. А новай лініяй Шоля карыстаюцца да 350 чалавек у дзень.

КЛАЎДЗІА ШЫФЕР – ЦАЦА-ДЗЯЎЧЫНКА

Адна з самых вядомых фотамадэлей свету Клаўдзіа Шыфер, паводле сцвярджэнняў многіх, знешне нагадвае ляльку Барбі і паводзіць сябе таксама добрапрыстойна. Яна працуе фотамадэллю 6 гадоў, з таго часу, як семнаццацігадовую яе знайшлі прадзюсеры на дыскатэцы ў Дзюсельдорфе. Здавалася б, за такі час і ў такой кампаніі, як скандальная Наомі Кэмпбэл, яе калега, якая лезе біцца з кожнай канкурэнткай, сексуальна заклапочаныя мільянеры, якія не даюць спакою фотамадэлям. Шыфер павінна была быць больш раскаванай і дзёрзкай, чым спачатку. Але, нават заключыўшы 4-мільённы кантракт з фірмай "Рэўлон", Клаўдзіа засталася ўзорнай нямецкай фрэйлін. Кожны дзень тэлефануе маці, тата займаецца ўсімі яе фінансавымі справамі і выдае на кішэнныя расходы і падт- [illegible]

СПОРТ

Ці вернуцца на трасу чэмпіёны?

Усё менш у нас свят, хоць на календары чырвоных дат нібы і дапоўнілася. Усё менш масавых гулянняў, калі тысячы такіх розных людзей былі аб'яднаны нечым агульным. Менавіта святам быў да нядаўняга часу мотакрос у Ашмянах. Нават футбольны матч не збіраў столькі народу, як гэта азартнае відовішча. Трэба было бачыць, як сотні, тысячы балельшчыкаў — не якія-небудзь "фанаты", а моладзь і сталыя, мужчыны і жанчыны і, вядома, дзеці — лавай перабягалі ад аднаго крутога віражу трасы да другога, ад трампліна да ямы... Гэта было відовішча!

Чаму ў Ашмянах? Ды проста таму, што гэты невялікі гарадок стаў сапраўднай кузніцай рыцараў на колах, менавіта тут была пабудавана адна з лепшых спартыўных трас былога Саюза. Тут раслі чэмпіёны.

Начальнік мясцовай аўташколы абаронна-спартыўна-тэхнічнага таварыства Эдуард Цвілікаў мог бы, як ён гаворыць, напісаць цэлы раман пра ўтаймавальнікаў "жалезных скакуноў". Усе яны — яго выхаванцы. Уся гэта гісторыя — яго і школы, і гэта не дзіўна, — не змяшчаецца ў тоўстую папку з газетнымі выразкамі, пратаколамі спаборніцтваў, дыпломамі і граматамі. Амаль чвэрць стагоддзя было аддадзена любімай справе.

Пачалося ўсё ў 1970 годзе, калі Эдуард Цвілікаў быў прызначаны начальнікам мясцовай аўташколы ДТСААФ. Каб не абмежавацца толькі традыцыйнай падрыхтоўкай вадзіцеляў-прызыўнікоў, задумаў энтузіяст арганізаваць гурток мотагоншчыкаў. Мэту ставіў адну: прывабіць моладзь, разнастаіць адпачынак ашмянцаў. А тут яшчэ Іван Шэпет, мясцовы хлопец, у час вучобы ў Вільнюскім тэхнічным вучылішчы стаў кандыдатам у майстры спорту менавіта па мотакросу. Ён і ўзяўся весці мотасекцыю. Забягаючы наперад, адзначу, што Іван і сёння верны любімай справе — працуе настаўнікам у Ашмянскім СПТВ і вядзе там секцыю мотаспартсменаў. І Уладзімір Даўляшэвіч — адзін з першых майстроў спорту, таксама застаўся працаваць тут, у аўташколе.

А тады, літаральна праз два гады, у Ашмянах прайшлі першыя абласныя спаборніцтвы па мотакросу. Яшчэ праз кароткі тэрмін праклалі за горадам трасу, якую менавіта за складанасць палюбілі лепшыя гоншчыкі Саюза і замежжа. З 1978 года на ёй праводзяцца, акрамя ўсяго, складаныя зімовыя спаборніцтвы. Што характэрна — адначасова з мотаспортам у Ашмянах пачалі развівацца і іншыя тэхнічныя віды. Так, у тым жа 1973 годзе, калі была пабудавана траса, да гэтага нікому невядомы вадзіцель Іван Каранкевіч стаў чэмпіёнам рэспублікі па аўтамабільнаму кросу. Захаваўся яго здымак у кабіне гоначнага грузавіка. Увайшоўшы ў зборную рэспублікі, ён удзельнічаў не раз ва Усесаюзных першынствах, уваходзіў у дзесятку лепшых у краіне. Сёння Іван Каранкевіч працуе ў аўташколе майстрам практычнага ваджэння.

Звыш дзесяці гадоў таму ў Ашмянах прайшоў чэмпіянат вобласці і па картынгу — на пасадачнай пляцоўцы калгаснага аэрадрома. Пяць гадоў таму с дапамогай мясцовага ДБУ-28 пабудавалі тут лепшую картынгавую трасу ў рэспубліцы, і сёння час ад часу праводзяцца тут самыя прэстыжныя спаборніцтвы. У Ашмянах працуюць дзве секцыі картынгістаў — школьнікаў пры былым Доме піянераў і дарослых пры аўташколе, утрымліваць якую дапамагае ўсё тое ж ДБУ-28. Сёлетняй вясной на гэтай трасе прайшло першынство рэспублікі па картынгу, ашмянцы таксама былі сярод яго прызёраў.

І ўсё ж галоўная слава школы — мотаспорт. Менавіта дзякуючы яму аўташколе шэсць год таму было прысвоена званне ўзорнай. Чатыры гады таму ў Ашмянах адбыўся чэмпіянат СССР па мотакросу — таксама прызнанне заслуг, дзе гонар рэспублікі адстойвалі і ашмянскія гоншчыкі.

Вось паслужны спіс гэтай сціплай арганізацыі. Падрыхтавана 12 майстроў спорту і 25 кандыдатаў у майстры, два лепшыя спартсмены сталі майстрамі спорту міжнароднага класа. Гэта Юрый Лопух і Аляксандр Гіруць. Трэба думаць, што і ў далейшым лёс гэтых таленавітых спартсменаў склаўся б вельмі ўдала. Як, скажам, вядомага ў Саюзе і Еўропе мотагоншчыка Льва Барановіча ці ўладальніка камандната Кубка свету Мікалая Кобелева, якія часта бывалі ў Ашмянах ужо ў якасці трэнераў зборнай рэспублікі і суддзяў спаборніцтваў. Але наша агульнае разбурэнне перакрэсліла і гэтыя маладыя лёсы. Неаднаразовыя чэмпіёны рэспублікі, прызёры першынства СССР — яны вымушаны былі прадоўжыць сваю кар'еру за мяжой. Юрый Лопух доўгі час рэкламаваў матацыклы заходнегерманскай фірмы, паспяхова ўдзельнічаў у прэстыжных спаборніцтвах. Цяпер жа, адышоўшы ад вялікага спорту, вярнуўся на звычайную працу ў Ашмяны. Аляксандр Гіруць паехаў у Польшчу і ў гэтым годзе стаў чэмпіёнам гэтай краіны. Быў лепшым сярод трох беларускіх гоншчыкаў на чэмпіянаце свету ў Швейцарыі, зрэшты нашы хлопцы паказалі там слабыя вынікі.

"Адкуль быць вынікам, — абураўся Эдуард Цвілікаў, — калі нават члены зборнай краіны выступаюць на тэхніцы, прыгоднай толькі для музея. У сусветным мотаспорце лідзіруюць машыны лепшых фірм Японіі, ФРГ, Аўстрыі. А нам, каб купіць, скажам, адзін дадатковы "чэзет" неабходна аддаць усе сродкі, што адпускаюцца школе на развіццё спорту на цэлы год. Таму і скарачаюцца гэтыя цікавыя спаборніцтвы. Праводзім толькі ўнутрышкольныя. Нават наш традыцыйны мотакрос імя Героя Савецкага Саюза Гарбунова вельмі цяжка арганізаваць. — Эдуард на хвілінку задумаўся. — Раней, калі выступалі нашы лідэры, у многім дапамагалі арганізацыі, іх бацькі — дырэктар пчалярскага аб'яднання і старшыня калгаса. Цяпер не можам знайсці грошай нават на бензін, не кажучы пра запчасткі да матацыклаў. А ўсе восем картынгаў і два дзесяткі матацыклаў — старыя".

Прадаўжаючы размову з памочнікам начальніка школы па платнай падрыхтоўцы вадзіцеляў Іванам Тамашэвічам, ён падкрэсліў, што традыцыйны накірунак аўташколы абаронна-спартыўна-тэхнічнага таварыства — падрыхтоўка маладых вадзіцеляў для арміі. Пастаянна, з месяца ў месяц у гэтым накірунку ідуць заняткі з будучымі вадзіцелямі катэгорыі "С". А вечарам тут займаюцца групы па ўсіх пяці катэгорыях. І трэба адзначыць, што ўсе курсанты атрымліваюць добрыя веды як па тэорыі, так і на практыцы. Працэнт здачы экзаменаў ДАІ, у прыватнасці, з першага заходу — амаль 90. Асабліва шмат жадаючых на катэгорыю "В" — так званыя аўтааматары. А вось перападрыхтоўка на "Д" і "Е", якая раней праводзілася за кошт гаспадарак раёна, цяпер, з-за адсутнасці сродкаў, зведзена да нуля. Акрамя таго, рыхтуючы вадзіцеляў па лініі ваенкамата, аўташкола атрымлівае за гэта толькі палову неабходнай сумы. А чым перакрыць другую? Тым больш, што 70 працэнтаў прыбытку ідзе на адлічэнні ў бюджэт.

"Мы ўжо і памяшканні свае здаём у арэнду, — абураўся Іван Тамашэвіч, — пад магазіны, кафэ, офіс кааператыва, але ўсё роўна грошай катастрафічна не хапае. У нас на сёння ёсць пяць вучэбных аўтамашын для падрыхтоўкі аматараў, таму адначасова можам рыхтаваць дзве групы вадзіцеляў. Вось калі б яшчэ адну машыну набыць, то і трэцюю групу ўдалося б скамплектаваць, і тым самым павялічыць прыбытак. Але дзе яе ўзяць?"

Думка нядрэнная. Аднак уся бяда ў тым, што ў Ашманях няма буйных прадпрыемстваў для аказання дапамогі. Няма пакуль і багатых спонсараў сярод прадпрымальнікаў. Толькі мясцовая мытня магла б дапамагчы, калі ўлічыць вялікую колькасць затрыманых і рэалізаваных тавараў. Ды і начальнік яе — былы старшыня райвыканкама, як мы ведаем, далёка не абыякавы да спорту чалавек, і, у прыватнасці, да ашмянскага мотаспорту. Ёсць, на наш погляд, і яшчэ адно выйсце. Гаспадаркі, якія не маюць сродкаў для перападрыхтоўкі сваіх вадзіцеляў, маглі б прадаставіць аўташколе хоць бы адну легкавую аўтамашыну для навучання курсантаў — тую, шостую для трэцяй групы. А тыя, у сваю чаргу, па адпаведнаму "бартэру" арганізавалі б бясплатную перападрыхтоўку вадзіцеляў для гэтых гаспадарак.

Як бы тое ні было, слава ашмянскага мотаспорту павінна вярнуцца на гэту старажытную зямлю, не павінна яна кануць у нябыт. І тады вернуцца на родную трасу праслаўленыя чэмпіёны.

Генрых МІНІН.

БУДЗЕМ ЗДАРОВЫЯ

Харчаванне — справа тонкая

Большасці з нас здаецца, што ўжо аб прадуктах, якія ўваходзяць у наш рацыён харчавання, мы ведаем усё. Між тым, паводле сведчання амерыканскага часопіса "Падлетак", мала ёсць сфер чалавечай жыццядзейнасці, дзе пануе столькі прымхаў, колькі іх ёсць ва ўсім, што датычыцца харчавання.

Так, усе лічаць, што і мяса курыцы, і мяса індычкі — поснае. Таму вельмі многія "галадаючыя" для разгрузкі ўжываюць курынае мяса нароўні з індычацінай. Аднак белае мяса курыцы ўтрымлівае толькі палову колькасці тлушчу, напрыклад, у 100 грамах, чым такая ж колькасць цёмнага мяса індычкі. Гэта значыць, што з мэтай пахудзець ужываць мяса індычкі не варта.

Вельмі распаўсюджаная думка аб тым, што ў час абеду трэба прымаць ежы самы вялікі аб'ём за дзень,— памылковая думка. Шмат есці лепш за ўсё раніцай, таму што толькі ў ранішнія часы наш арганізм без цяжкасці перапраўляе калорыі, робіць гэта найбольш актыўна, потым ён стамляецца і ўсе яго функцыі пасабляюцца. Таму пасля абеду хочацца паспаць, фізічныя і разумовыя здольнасці зніжаюцца. Дарэчы, і апаплексічныя ўдары, кровазліццё ў мозг часцей за ўсё здараюцца пасля абеду.

Многія гаспадыні ўпэўнены, што ў сметанковым масле больш калорый, чым у маргарыне, таму і смажаць усё на маргарыне. Але гэта іх упэўненасць памылковая, калорый у масле столькі ж, колькі і ў маргарыне. Проста сметанковае масла вырабляецца з жывёльнага тлушчу, а маргарын — з раслінных маслаў або сумесі жывёльных і раслінных. Апошнія лепш засвойваюцца.

Ужываць вялікую колькасць вады сапраўды карысна. Але галоўнае — не перабольшыць. Бо самы просты спосаб "пасадзіць" сэрца і ныркі — выпіваць, скажам, 10 літраў вады ў дзень. Можна выпіваць не больш як 8 шклянак у дзень. Тады яна будзе выводзіць шлакі з арганізма, паляпшаць работу стрававальнай сістэмы.

Многія дыеты прапануюць у якасці пастаяннага прадукту харчавання арэхі. Аднак арэхі каларыйныя, куды больш для пахудзення падыходзіць кукуруза (у смажаным выглядзе або ў выглядзе шматкоў). Арэхі ўтрымліваюць шмат пратэіну, але і кукуруза багатая валакном, якое таксама неабходна клеткам чалавека. Наогул, не варта, як вавёрцы, увесь час грызці арэшкі.

Вельмі спрэчным з'яўляецца і сцвярджэнне, што ласункі падтрымліваюць сілы. Калі і падтрымліваюць, то ненадоўга. Куды больш эфектыўна для прыліву бадзёрасці і сіл выпіць шклянку соку.

Папулярная наступная дыета: есці колькі хочаш, але толькі тры віды якіх-небудзь прадуктаў. Але калі так доўга харчавацца — можна падарваць здароўе, для эфектыўнага пахудзення патрэбны прадукты ўсіх харчовых груп, але ўжываць іх трэба часцей, чым звычайна, і пакрыху. Шэсць невялікіх прыёмаў ежы ў дзень намнога лепш за тры вялікія.

Падрыхтаваў Барыс САФРОНЕНКА.

КІНААФІША МІНСКА

15 лістапада

"МАСКВА": "У папа быў сабака"** — 12.30. "Сын ружовай пантэры" — 14.10, 16.00, 17.50, 19.40, 21.30. Інф.-пацяшальная прагр. — 22.00.

"КАСТРЫЧНІК": "Сын ружовай пантэры" — 15.40, 17.20, 19.10, 21.00. "У папа быў сабака"** — 14.20. Муз.-пацяшальная прагр. — 21.30.

"АЎРОРА": "Загад № 027" (д) — 14.30. "Вялікая пастка, ці Сола для кошак пры поўні" — 17.00. "Круты палюбоўнік"*** — 13.00, 15.00, 19.00, 21.00. "Мужчынская работа" — 12.30, 16.30, 18.30, 20.30.

"БЯРЭСЦЕ": "Капальні цара Саламона" (Ш.Стоўн у гал.ролі) — 12.00, 13.40. "Цыган" — 11.30, 15.00. "Зліццё двух месяцаў"-2*** — 13.20, 16.50, 18.30, 20.10. "Японская лэдзі Чатэрлей"**** — [illegible]

"ВІЛЬНЮС": [illegible]

"ДРУЖБА": "У папа быў сабака"** — 15.00. "Радасці сямейнага жыцця"** — 16.20, 19.40. "Эмілія"**** — 18.00, 21.20. Відэабар працуе з 12.00.

"ПАРТЫЗАН": "Скалалаз" — 12.40, 14.40, 18.00, 20.00, 22.00 (н). "У папа быў сабака" — 16.40.

"ПЕРАМОГА": "Паўзком ад гангстэраў" — 11.00, 12.50, 14.40, 16.30, 18.20, 20.10.

"САЛЮТ": "Рэмба"-3** — 13.40, 15.40. "Самалёт ляціць у Расію" — 12.00, 17.40. "Парыжскія свавольніцы"*** — 19.20, 20.40, 21.50.

"СУЧАСНІК": "Брудная бялізна" — 14.10. "Завяшчанне" блакітнага дзядзечкі"*** — 16.00, 17.30, 19.00, 20.30.

"БЕЛАРУСЬ": "Гарачыя галовы" — 10.30, 15.20, 18.30, 20.00. "Драпежнік"-2*** — 11.00, 14.30, 18.10, 20.10. "Зліццё [illegible]

"КІЕЎ": [illegible]

16.40. "Эмануэль"-6**** — 18.20, 20.00.

"КАМСАМОЛЕЦ": "Пудзіла з акна на гарышчы" (д) — 10.20, 13.00. "У напрамку сонца" — 12.00, 16.00, 19.20, 21.00. "Д'яблава карусель" — 15.00, 21.00. "Блукаючыя зоркі" (2 с.) — 13.40, 17.00. Зала індыйскага фільма: "Каханне выйграе" (2 с.) — 18.00.

"МІР": "Лепшы з лепшых" — 12.00, 16.00, 20.00. "Скарпіён" — 13.00, 17.00. "Нулявы допуск" — 14.00, 18.00. "Усёпаглынаючая страсць"** — 15.00, 19.00, 20.40. Відэазала: "Джэйсан адпраўляецца" ("Апошняя пятніца") — 14.30, 16.30, 18.30.

"ПІЯНЕР": "Маленькая вядзьмарка" і інш.мультфільмы (д) — 15.00. "Трыццатага" — знішчыць!" — 16.20. "Скарбы Амазонкі"*** — 20.20. "Вядзьмарскае каханне" (фільм-балет) — 18.40.

"РАКЕТА": [illegible]

"РАДЗІМА": [illegible]

"ЗМЕНА": "Цёмныя алеі"*** — 18.20 (л). "Матылёк" ("Гвендалін")*** — 14.50, 20.00. "Лепшы з лепшых" — 13.00, 16.30.

"ЦЭНТРАЛЬНЫ": "Скалалаз" — 11.00, 13.00, 15.00, 17.00, 19.00, 21.00.

"ЭЛЕКТРОН": "Шчаслівых Каляд у Парыжы!"*** — 15.00, 18.20, 21.40. "Паўночная гарачыня"*** — 13.20, 16.40, 20.00. "Палёт чорнага анёла"*** — 14.00, 17.20, 20.40. "Начная пагоня"*** — 12.20, 15.40, 19.00.

"АВАНГАРД": "Снеданне з відам на Эльбрус" — 15.00. "Пакуль будзе вясна" (2 с.) — 17.00.

"ЗНАМЯ": "Легенда пра дыназаўра"-2 — 16.00, 18.00. "Снеданне з відам на Эльбрус" — 20.00.

"УДАРНІК": "Матылёк" ("Гвендалін")*** — 19.00. "Прыдуркаватыя" — 17.10. "Кашмар на вуліцы Вязаў"*** — [illegible]

(д) — дзіцячы сеанс; [illegible]

ХАТНІ ЭКРАН

■ 15, аўторак

Беларускае тэлебачанне

8.00. Навіны.
8.10. Дайджэст.
8.20. Пяць хвілін на жарты.
8.25. Фільм-канцэрт.
9.00. ТБ – школе. Асвета і культура Беларусі ў канцы XVIII – першай палове XIX стагоддзяў.
◆9.25. "Паласа Сімарона".
10.40. "Бімбат". "Вясёлка" ў Радашковічах.
* 11.00. "Дыназаўрыкі".
◆11.35. "Джон Рос. Афрыканскія прыгоды".
12.10. "Пасля 2000 года". Нав.-папулярны серыял (Аўстралія).
13.05. Урокі здароўя.
13.45. Тэлеклуб "Гаў-гаў".
14.10. "Нов і К"-топ-10.
15.15. "Пад знакам Пагоні". Д/ф.
15.30. "Горад майго юнацтва. Мсціслаў". Тэленарыс.
* 15.45. "Дзяўчынка і леў".
16.00. ТБ – школе. В.Дунін-Марцінкевіч. "Пінская шляхта".
16.40. "Бімбат". Стварэнне чалавека.
17.00. Навіны.
◆17.10. "Маё каханне, мой смутак".
18.10. Навіны (Віцебск).
18.35. Навіны Бі-бі-сі.
19.10. Прыватызацыя дзяржаўнай маёмасці. Прамая лінія.
19.55. "І вера, і надзея, і любоў...".
20.25. Пяць хвілін на жарты.
20.30. Кантакт.
20.35. Калыханка.
21.00. Панарама.
21.40. Пад купалам Сусвету.
◆21.50. "Вялікія паветраныя гонкі".
22.40. Футбол. Зборная Беларусі – зборная Нарвегіі. Чвэрць гадзіны напярэдадні матча.
23.00. НіКа.
23.15. Дайджэст.
23.25. Канцэрт сімфанічнага аркестра ДАВТа Беларусі.
0.25. Сталіца.

Канал "Астанкіна"

5.30. Раніца.
6.50, 7.50, 8.50, 9.50, 14.50, 15.50, 17.50, 20.00, 22.50. Навіны.
7.00. Раніца.
* 8.00. "Вайна гобатаў".
◆8.25. "Дзікая Роза".
9.00. Амерыка з М.Таратутам.
9.25. Канцэрт з твораў Р.Шчадрына.
15.00. Домісолька.
15.30. Паміж намі, дзяўчынкамі.
16.00. Джэм.
◆16.25. "Элен і рабяты".
16.50. Свет сёння.
17.00. Ведзі.
17.30. Загадка СБ.
17.40, 20.30. Надвор'е.
17.45. Дакументы і лёсы.
18.00. Гадзіна пік.
◆18.30. "Дзікая Роза".
18.55. Тэма.
19.40. Добрай ночы, малышы!
20.40. З першых рук.
◆20.50. "Пяць дзён – пяць начэй".
23.05. У свеце джаза.
23.25. Відэамікс.
23.50. Прэс-экспрэс.
24.00. Танцы, танцы, танцы.

Канал "Расія"

7.00, 11.00, 15.00, 19.00, 22.00. Весткі.
7.20. Патрабуюцца... патрабуюцца...
7.30. Час дзелавых людзей.
8.00. Навіны Эй-бі-сі.
8.25. Гандлёвы дом.
8.40. Ранішні канцэрт.
8.50. Момант ісціны.
9.45. Каралева Лізавета ў Расіі.
10.30. Кліп-антракт. Дыяна.
10.35. Тэлегазета.
10.40. Сялянскае пытанне.
◆15.20. "Жарабец-хітрун".
15.45. Кліп-антракт. А.Аліна.
15.50. Там-там навіны.
16.05. Свята кожны дзень.
16.15. Новая лінія.
16.55. Не быць дыназаўрам.
17.10. Галасы.
17.40. Павестка дня.
18.05. L-клуб.
19.25. Падрабязнасці.
19.35. Плён асветы. "Пахвальнае слова беднасці...".
20.10. Ніхто не забыты.
◆20.15. "Амар, Акбар, Антоні". 1-я серыя.
22.20. Рака часу.
22.25. Аўтаімгненне.
22.30. Спартыўная карусель.
◆22.35. "Амар, Акбар, Антоні". 2-я серыя.
0.10. Зоркі гавораць.

Санкт-Пецярбург

12.00, 14.30, 18.30, 21.30. Інфарм ТБ.
12.10. Чароўная лінія.
12.25. "Нямецкая хваля".
12.55, 14.25, 17.50, 19.05. Музычны момант.
13.00. Хуткая дапамога.
◆13.30. "Каміла, ці Нераскрытыя таямніцы".
14.40. Тэлемагазін.
◆14.45. "Мой сябар, Іван Лапшын".
* 16.25. "Верабейка", "Снегураты".
16.45. Тры колы, фаліянт і...
17.05. Выбары-94.
17.55. Па ўсёй Расіі.
18.50. Спорт, спорт, спорт....
19.10. Вялікі фестываль.
◆19.25. "Каміла, ці Нераскрытыя таямніцы".
20.15. Падсякай.
20.30. Тэатральны бінокль.
21.10. Тэлемагазін.
21.15. Тэлеслужба бяспекі.
21.45. Спартыўныя навіны.
21.55. Ваш стыль.
22.05. "Энергічныя людзі". Спектакль тэатра імя Г.Таўстаногава.

8-ы канал

* 18.00. "Фока на ўсе рукі дока", "Малпа з вострава".
18.30. Студыя "ІНТЭКС": "Навіны".
◆19.00. "Марэна Клара".
19.50. БАНТ: "Рэпартаж".
19.55. Нямецкая хваля.
20.25. Шанц-прыз.
◆20.40. "Шанцы".
21.30. Студыя "БМ": "Калекцыя".
◆21.50. "Гісторыя Асі Клячынай, якая кахала, ды не выйшла замуж".

НТВ

* 17.00 Мультфільм.
18.30. "Дзікая прырода: барацьба за жыццё".
18.00, 21.00. Сёння.
18.35. Спартыўны калейдаскоп.
◆19.10. "Укрыва і наўкос" (ЗША).
◆21.35. "Шантаж". 7-я серыя.
22.35. Часінка.
23.05. Рэтра-ТВ: лепшыя перадачы мінулых гадоў.

■ 16, серада

Беларускае тэлебачанне

8.00. Навіны.
8.10. Пяць хвілін на жарты.
8.15. Дайджэст.
8.25. Планета людзей.
8.45. Урокі беларускай мовы.
9.00. ТБ – школе. В.Дунін-Марцінкевіч. "Пінская шляхта".
◆9.40. "Маё каханне, мой смутак".
◆10.40. "Вялікія паветраныя гонкі".
11.30. "Бімбат". Стварэнне чалавека.
* 11.50. "Дыназаўрыкі".
◆12.25. "Джон Рос. Афрыканскія прыгоды".
12.55. Футбол. Алімпійскі адборачны турнір. Зборная Беларусі – зборная Нарвегіі.
* 14.50. "Жыла-была пчолка".
15.10. "Пасля 2000 года". Тэлесерыял.
16.10. Вывучаем гісторыю. "Абразы". Д/ф.
16.30. "Бімбат". Абаронім братоў нашых меншых.
17.00. Навіны.
◆17.10. "Маё каханне, мой смутак".
18.10. Навіны (Гомель).
18.30. Навіны Бі-бі-сі.
18.50. Футбол. Адборачны матч чэмпіянату Еўропы. Зборная Беларусі – зборная Нарвегіі.
20.50. Калыханка.
21.10. Панарама.
21.50. Кантакт.
21.55. Пяць хвілін на жарты.
22.00. "Крок". "Пяць зорак".
23.00. Пад купалам Сусвету.
◆23.10. "Вялікія паветраныя гонкі".
0.05. Футбол. Зборная Беларусі – зборная Нарвегіі. Чвэрць гадзіны пасля матча.
0.20. Дайджэст.
0.30. Футбол. Алімпійскі адборачны турнір. Зборная Беларусі – зборная Нарвегіі. 2-гі тайм.

Канал "Астанкіна"

6.50, 7.50, 8.50, 9.50, 14.50, 15.50, 17.50, 20.00. Навіны.
* 8.00. "Сказанне пра Ігараў паход".
◆8.25. "Дзікая Роза".
9.00. Клуб падарожнікаў.
15.00. Паглядзі – паслухай.
15.20. Адказы.
16.00. Цін-тонік.
◆16.25. "Элен і хлопцы".
16.50. Свет сёння.
17.00. "Мір".
17.20. Дзень добры, гэта я!
17.40, 20.30. Надвор'е.
17.45. Дакументы і лёсы.
18.00. Гадзіна пік.
◆18.30. "Дзікая Роза".
18.55. Кінапанарама.
19.40. Добрай ночы, малышы!
20.40. Маналог.
20.50. Сенсацыі рускага тэатра. Л.Зорын. "Згублены сюжэт".
21.45. Мініяцюра.
21.55. Футбол. Адборачны матч чэмпіянату Еўропы. Зборная Шатландыі – зборная Расіі. Трансляцыя з Шатландыі.
23.50. Прэс-экспрэс.
24.00. Я вам спяю.

Канал "Расія"

7.00, 11.00, 15.00, 19.00, 22.00. Весткі.
7.20. Патрабуюцца... патрабуюцца...
7.30. Час дзелавых людзей.
8.00. Навіны Эй-бі-сі.
8.25. Гандлёвы дом.
8.40. Ваншэнкін пра Я.Фрэнкеля.
9.05. Здарова жывеш.
9.20. А.Шнітке. Канцэрт.
◆9.45. "Санта-Барбара".
10.35. Тэлегазета.
10.40. Сялянскае пытанне.
15.20. Студыя "Рост".
15.50. Там-там навіны.
16.05. Свята кожны дзень.
16.15. Далёкі Усход.
16.55. Казкі для бацькоў.
17.25. Кліп-антракт. М.Шуфуцінскі.
17.35. Людзі.
17.50. Экспацэнтр прадстаўляе.
18.05. Непапулярная тэма.
18.20. Залатая шпора.
19.25. Падрабязнасці.
◆19.35. "Санта-Барбара".
20.30. Я – лідэр.
21.00. 60 хвілін.
22.20. Рака часу.
22.25. Аўтаімгненне.
22.30. Спартыўная карусель.
22.35. Тэатральны раз'езд.
23.20. Экран крымінальных паведамленняў.
23.35. Зоркі гавораць.

Санкт-Пецярбург

12.00, 14.30, 18.50, 21.30. Інфарм ТБ.
12.10. Чароўная лінія.
12.25. "Нямецкая хваля".
12.55. Хуткая дапамога.
◆13.25. "Каміла, ці Нераскрытыя таямніцы".
14.40. Тэлемагазін.
14.45, 17.50, 19.05. Музычны момант.
◆14.50. "Ка-ка-ду".
15.55. К.Паўстоўскі. "Стары ў пацёртым шынялі".
16.30. Будні.
16.45. "Як трапіць у Лукамор'е".
17.05. Выбары-94. Тэледэбаты.
17.55. Гістарычны альманах.
18.50. Спорт, спорт, спорт...
19.10. Вялікі фестываль.
◆19.30. "Каміла, ці Нераскрытыя таямніцы".
20.35. Блеф-клуб.
21.10. Тэлемагазін.
21.15. Тэлеслужба бяспекі.
21.45. Спартыўныя навіны.
21.55. Ваш стыль.
◆22.05. "У доме насупраць" (Францыя).

8-ы канал

* 18.00. "У ярангу гарыць агонь".
18.30. СОЛТЭК: "Навіны".
18.40. "Унутраныя войскі: учора, сёння, заўтра". Патруль выходзіць на сувязь".
◆19.05. "Марэна Клара".
19.55. Агенцтва "Пармікс": "Гарадскі гадзіннік". "Навіны".
20.05. Нямецкая хваля.
◆20.40. "Шанцы".
21.30. Студыя "БМ": "Фан-клуб".
◆21.55. "Танцы з ваўкамі".

НТВ

* 17.00. Мультфільм.
17.30. "Дзікая прырода: барацьба за жыццё".
18.00, 21.00. Сёння.
18.35. Хакейны агляд.
◆19.20. "Вадзіцель".
◆21.35. "Шантаж". 8-я серыя.
22.35. Часінка.
23.05. Кафэ "Абломаў".

Каб зэканоміць ваш час:
◆ мастацкія фільмы
* мультфільмы

Надвор'е

Сёння ўдзень па рэспубліцы чакаецца воблачнае надвор'е, часам ападкі, слабы галалёд. [illegible]

Валянціна СКРЭБЕЦ, інжынер-сіноптык Белгідрамета.

Дзяжурны рэдактар Майя ШЭНДРЫК. Стыльрэдактар Валянціна СКАРЫНКІНА.

Заснавальнікі: ЦК СМБ, калектыў рэдакцыі газеты "Чырвоная змена". Выдавец: газетна-выдавецкае закрытае акцыянернае таварыства "Маладзік", 220013, г.Мінск, вул. Б. Хмяльніцкага, 10-а. [illegible] Друкарня выдавецтва "Беларускі Дом друку", 220013, г.Мінск, пр. Ф. Скарыны, 79. Выходзіць у аўторак, чацвер і суботу.

Аўтары надрукаваных матэрыялаў нясуць адказнасць за падбор і дакладнасць прыведзеных фактаў. Рэдакцыя можа друкаваць артыкулы ў парадку абмеркавання, не падзяляючы пункту гледжання аўтара.
Час падпісання ў друк: па графіку – 19.20, падпісана – 19.20.
М. 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12
П. 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12
Індэкс 63129. Зак. 122. Тыраж у лістападзе 49 695, па суботах 50 695.

АДРАС РЭДАКЦЫІ: 220013 г.МІНСК, вул. Б. Хмяльніцкага, 10-а.
ТЭЛЕФОНЫ: [illegible]